

Анотації (плани) лекцій

з дисципліни

**«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(І ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ)»**

ЛЕКЦІЙНІ МОДУЛІ

Модуль 1. Творчість українських письменників перших десятиліть XIX століття

ЛЕКЦІЯ №1

Тема: **СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ. ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ XIX СТОЛІТТЯ**

План

1. Поняття «нова українська література», її основні риси. Історико-літературні передумови творення нової української літератури.
2. Періодизація нової української літератури.
3. Синкретизм художньо-стильових течій. Розвиток жанрів.

Література:

1. Гнатюк М. Українська поема першої половини XIX століття : проблеми розвитку жанру. Київ : Вища школа, 1975. 168 с.
2. Гончар О. Просвітительський реалізм в українській літературі : жанри та стилі. Київ : Наукова думка, 1989. 176 с.
3. Дорошкевич О. Реалізм і народність української літератури XIX століття. Київ : Наукова думка, 1986. 311 с.
4. Івашків В. Українська романтична драма 30-80-х років XIX ст. Київ : Наукова думка, 1990. 142 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму. Львів : Вища школа, 1983. 223 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Микитенко Ю. Антична спадщина і становлення нової української літератури. Київ : Наукова думка, 1991. 156 с.
11. Розвиток жанрів в українській літературі XIX – початку XX ст. : збірник наукових праць / ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1986. 295 с.
12. Український водевіль / передм. П.П. Перепелиця. Київ : Мистецтво, 1965. 169 с.
13. Яценко М. Питання реалізму і позитивний герой в українській літературно-естетичній думці першої половини XIX ст. / відп. ред. Є.С. Шабловський. Київ : Наукова думка, 1979. 334 с.

ЛЕКЦІЯ №2

Тема: ТВОРЧІСТЬ І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

План

1. Світоглядні засади І. Котляревського та його участь у суспільному й культурному житті України.
2. «Енеїда» як бурлескно-травестійна поема: риси просвітительського реалізму, особливості творення національного характеру, художні засоби.
3. «Наталка Полтавка»: особливості жанру, характер драматичного конфлікту, система образів.
4. «Москаль-чарівник»: характеристика жанру, образи-персонажі водевілю, морально-етичні та суспільно-політичні питання у водевілі.
5. Проблема творчого методу І. Котляревського-драматурга. Місце спадщини Івана Котляревського в українському літературному процесі.

Література:

1. Волинський П. Іван Котляревський : життя і творчість. Київ : Дніпро, 1969. 268 с.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
3. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
4. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
5. Котляревський І. Енеїда / іл. І. Будза, передм. Є.К. Нахлік, ред. О.З. Лебедева-Гулей. Київ : Книга, 2008. 384 с.
6. Котляревський І. Енеїда / передм. О.В. Ковалевський. Харків : Прапор, 2004. 270 с.
7. Котляревський І. Повне зібрання творів / ред. Є.С. Шаблювський. Київ : Наукова думка, 1969. 510 с.
8. Котляревський І. Твори / вступ. сл. Є.П. Кирилук, ред. М.В. Сидоренко, худ. А.Д. Базилевич. Київ : Держлітвидав УРСР, 1963. 349 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Левін Б. Веселий мудрець / післямова К.П. Волинський. Київ : Дніпро, 1990. 797 с.
11. Любченко В. Літературна спадщина Івана Котляревського в оцінці Сергія Єфремова // *Київська старовина*. 2004. № 6. С. 167-171.
12. Мартинова М. П'єса Івана Котляревського «Наталка Полтавка» – своєрідне дзеркало моральних чеснот найвищого рівня // *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 9. С. 41-44.
13. Мороз Л. Модерність драматургії Котляревського: сприйняття та оновлення традицій // *Слово і час*. 2015. № 10. С. 58-67.
14. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського : замовчув. Інтерпретації, дискус. пробл., спроба нового прочитання : до 225-річчя від дня народж. письм. / ред. О.М. Нахлік. Львів : Олір, 1994. 67 с.
15. Панасенко Т. Іван Котляревський. Харків : Сиция, 2012. 89 с.
16. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.
17. Сулима М. Українська драматургія ХVІІ-ХVІІІ ст. / ред. Г.М. Сивоконь. Київ : Фоліант, 2005. 368 с.
18. Творчість Івана Котляревського в контексті сучасної філології : збірник наукових праць / редкол. А.А. Бурячок. Київ : Наукова думка, 1990. 208 с.
19. Шаладонова Ж. Творчість І. Котляревського у світлі сучасних літературознавчих концепцій // *Слово і час*. 2011. № 1. С. 11-113.

ЛЕКЦІЯ №3

Тема: Г. КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО ЯК ЗАЧИНATEЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ

План

1. Г. Квітка-Основ'яненко – зачинатель української прози. Жанрова та ідейно-тематична класифікація прозової спадщини письменника.
2. Повість «Маруся»: історія написання твору, морально-етичне завдання письменника у творі, образна система, принцип випадковості у творі.
3. «Сердешна Оксана»: образи повісті, прийом контрасту як визначальна ідея твору.
4. Стильова своєрідність оповідання «Салдацький патрет».
5. «Мертвецький Великдень»: авторський задум і виховний характер оповідання, соціальні мотиви, фантастика і реальність.
6. Повість «Конотопська відьма»: сатирична спрямованість твору, дійсність і фантастика, центральні образи повісті, їх детермінованість середовищем, перехрещення кількох сюжетних ліній як композиційний прийом письменника.

Література:

1. Бондар М. Довкола Григорія Квітки-Основ'яненка: твори українських прозаїків 30-х - початку 40-х років XIX ст. // Слово і час. 2017. № 3. С. 48-61.
2. Боронь О. Творчість Г. Квітки-Основ'яненка як претекст шевченкових повістей // Слово і час. 2011. № 5. С. 55-64.
3. Гончар О. «Конотопська відьма»: сучасне прочитання // Слово і час. 2008. № 5. С. 34-40.
4. Гончар О. Григорій Квітка-Основ'яненко: життя і творчість. Київ : Наукова думка, 1969. 368 с.
5. Зубков С. Григорій Квітка-Осно'яненко: життя і творчість. Київ : Дніпро, 1978. 367 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
9. Квітка-Основ'яненко Г. Вибрані твори / уклад. О. Борзенко. Харків : Прапор, 2008. 480 с.
10. Квітка-Основ'яненко Г. Конотопська відьма / худож. С.Ю. Донець, ред.-уклад. С.М. Заготова. Донецьк : БАО, 2008. 416 с.
11. Ковалець Л. Про Квітчину «Сердешну Оксану» і не лише про неї // Дивослово. 1998. № 5. С. 8-10.
12. Мацько Л. Григорій Квітка-Основ'яненко й нова українська літературна мова: до 240-річчя від дня народження письменника // Вивчаємо українську мову та літературу. 2018. № 31/32. С. 58-63.
13. Новиков А. Григорій Квітка-Основ'яненко й український театр // Українська мова і література в школі. 2009. № 1. С. 54-59.
14. Павлишин М. Експерименти з публікою... // Кур'єр Кривбасу. 2016. № 10/11/12. С. 236-256.
15. Петрова О.Л.П. Українська ментальність у творах Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (на лексико-семантичному матеріалі оповідання «Салдацький патрет») // Вивчаємо українську мову та літературу. 2016. № 1/2. С. 66-71.
16. Ушкалов Л. Григорій Квітка-Основ'яненко. Харків : Фоліо, 2016. 119 с.
17. Чопик Р. Квітка-і-Основ'яненко // Слово і час. 2010. № 4. С. 46-56.

ЛЕКЦІЯ №4

Тема: **ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ Є. ГРЕБІНКИ**

План

1. Жанрова поліфонія поетичної творчості митця.
2. Байкарська традиція в Україні та байки Є. Гребінки.
3. Повість «Нежинський полковник Золотаренко» та роман «Чайковський».
4. Фізіологічні нариси і статті Є. Гребінки як чинник утвердження нових позицій історії української літератури.

Література:

1. Баранов В. Вічний, як сам народ : до 200-річчя від дня народження Євгена Гребінки // *Київ*. 2012. № 2. С. 168-169.
2. Бондар М. Два невідомі досі поетичні твори Євгена Гребінки // *Слово і час*. 2012. № 2. С. 36-46.
3. Грицай Л. Останній пізній романтик – Степан Руданський і «автор пречудових українських байок» – Є. Гребінка // *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 7/8. С. 49-50.
4. Задорожна Л. Євген Гребінка : літературна постать / худож. оформ. Н.Я. Кочережка. Київ : Твім інтер, 2000. 160 с.
5. Задорожна Л. Феномен творчості Євгена Гребінки // *Дивослово*. 2012. № 2. С. 48-51.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Мовчун А. Автору пречудових байок і романсів – 200 років // *Початкова школа*. 2012. № 4. С. 54-56.
11. Пономаренко О. Тарас Шевченко і Євген Гребінка. Приховані сторінки творчого діалогу : до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка і 202-річчя від дня народження Є. Гребінки // *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 11. С. 10-18.
12. Припутень О. Євген Павлович Гребінка і Гребінківщина : літературно-краєзнавчі нариси. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2011. 384 с.
13. Ткачук М. Євген Гребінка в контексті українського романтизму // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2008. № 1 (січень). С. 7-11.

ЛЕКЦІЯ №5

Тема: ХУДОЖНІЙ СВІТ УКРАЇНСЬКОГО РОМАНТИЗМУ. ПРЕДСТАВНИКИ РОМАНТИЧНОЇ ШКОЛИ

План

1. Соціально-ідеологічні умови виникнення романтизму.
2. Основні літературні та політичні гуртки романтичної орієнтації.
3. Жанрове та тематичне розмаїття романтичної творчості.
4. Поетична спадщина А. Метлинського.
5. Поетична творчість Левка Боровиковського. Балади «Маруся», «Чарівниця», «Вивідка».
6. Інші поети-романтики: М. Петренко, В. Забіла.

Література:

1. Богданова І. Український романтик Михайло Петренко: «Дивлюсь я на небо ...»: мовний образ простору в поезії митця // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2016. № 34/35/36. С. 81-86.
2. Боровиковський Л. Повне зібрання творів : Балади. Пісні. Думи. Байки й прибаутки. Приказки та загадки. Твори й переклади рос. мовою. Листи / упоряд. С.А. Крижанівський, прим. С.А. Крижанівський, упоряд. П.П. Ротач, прим. П.П. Ротач. Київ : Наукова думка, 1967. 280 с.
3. Вертіль О. Чому мені, Боже, ти крілець не дав?: виповнюється 195 років із дня народження і 150 років від смерті автора шедевра «Дивлюсь я на небо» Михайла Петренка // *Урядовий кур'єр*. 2012. № 203 (6 листоп.). С. 10.
4. Гордієнко Л. Суспільно-політичний рух в Україні 40-60-х років XIX ст. Романтизм як творчий метод і літературний напрям // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2009. № 31. С. 15-18.
5. І прадіди в струнах бандури живуть : українська романтична поезія першої половини XIX століття : для серед. та ст. шк. віку / іл. П. Ткаченко. Київ : Вечелка, 1991. 239 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
9. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму. Львів : Вища школа, 1983. 223 с.
10. Коцаренко Т. Амвросій Метлинський в контексті розвитку європейської фольклористики доби романтизму другої половини XIX століття // *Київська старовина*. 2006. № 5 (верес.-жовт.) С. 71-83.
11. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
12. Медведєва О. Романтична балада в російській, українській та польській літературах // *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2006. № 6. С. 22-27.
13. Наливайко Д. Шевченко, романтизм, націоналізм. Основні ознаки романтизму та романтизм Т. Шевченка // *Слово і час*. 2006. № 3. С. 3-21.
14. Овчаренко І. Йому жити у віках : Михайло Петренко. Слов'янськ : [б. в.], 1997. 39 с.

15. Поет-романтик Михайло Миколайович Петренко (1817-1862) : Твори. Критичні та історико-літературні матеріали / Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України; упоряд. О.Є. Петренко, підготов. тексту М.П. Бондар. Київ : Профі, 2015. 585 с.
16. Пономаренко О. Левко Боровиковський і Тарас Шевченко. Суголосність та розходження поетичних світів найвизначніших українських романтиків : до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка і 125-річчя від дня смерті Л. Боровиковського // *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 6. С. 3-13.
17. Прихотько П. Шевченко й український романтизм 30-50 рр. XIX ст. Київ : Вид-во АН УРСР, 1963. 316 с.
18. Романько В. Живе пам'ять про автора пісні «Дивлюсь я на небо ...» // *Літературна Україна*. 2012. № 37 (27 верес.). С. 7.
19. Романько В. Живий у пісні – живий у віках // *Літературна Україна*. 2018. № 38 (18 жовт.). С. 5.
20. Українські поети-романтики 20-40-х років XIX ст. : збірник / вступ. ст. І.Я. Айзеншток. Київ : Дніпро, 1968. 635 с.
21. Українські поети-романтики : поетичні твори / прим. М.Л. Гончарук, ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1987. 588 с.
22. Шакін М. Мовна магія Петренкова «Неба»: до 200-річчя від дня народження поета-романтика // *Літературна Україна*. 2017. № 40 (12 жовт.). С. 11.
23. Шкурка М. Михайло Петренко та його безсмертна пісня «Дивлюсь я на небо ...»: до 195-річчя від дня народження поета // *Літературна Україна*. 2012. № 30 (9 серп.). С. 15.
24. Яцюк В, Федорук О. Портрети Віктора Забіли // *Слово і час*. 2009. № 2. С. 52-55.

ЛЕКЦІЯ №6

Тема: **ЖАНРОВА ТА ТЕМАТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ ТВОРЧОСТІ М. КОСТОМАРОВА**

План

1. Жанрове розмаїття творчості М. Костомарова.
2. Новаторство М. Костомарова-драматурга.
3. Драматична поема «Сава Чалий»: сутність трагізму образу головного героя, романтичні засади художнього відображення історичної теми, героя та конфлікту.
4. Трагедія «Переяславська ніч»: втілення історичних поглядів письменника-вченого про народ як рушійну силу історичних процесів.
5. Поетичний антропоморфізм як своєрідний вияв морально-етичного закону народу в баладах «Брат з сестрою», «Явір. Тополя. Береза», «Ластівка».
6. Мотиви лірики М. Костомарова.

Література:

1. Богданова І. До витоків формування української художньої мови: поетична спадщина М. Костомарова // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 6. С. 7-8.
2. Зленко Г. Кілька рисок до портрета Миколи Костомарова // *Науковий світ*. 2010. № 9. С. 12-13.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Новиков А. Українська історія крізь призму драматургії Миколи Костомарова // *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. № 26 т. 1. С. 53-55.
8. Панченко В. «Діамант дорогий» на роздоріжжях історії // *Дивослово*. 2005. № 1. С. 2-6.
9. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров: 1817-1885 рр. Київ : Наукова думка, 1992. 231 с.
10. Смолій В. Микола Костомаров: віхи життя і творчості: енциклопед. довід./ В.А. Смолій; Ю.А. Пінчук, О.В. Ясь; ред. В.А. Смолій. Київ : Вища школа, 2005. 543 с.

ЛЕКЦІЯ №7

Тема: **НОВА ЛІТЕРАТУРА НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ**

План

1. Культурно-літературне відродження в Західній Україні.
2. Етнографічно-фольклористична та літературна діяльність «Руської трійці».
3. «Русалка Дністровая»: історія видання; структура і проблематика пам'ятки; художні тексти.
4. Громадсько-культурна діяльність та творчість М. Шашкевича, І. Вагилевича, Я. Головацького.

Література:

1. Богун І. У Дністра – літературні береги! // *Літературна Україна*. 2012. № 36(20 верес.). С. 1, 3.
2. Бурлака Г. Літературна спадщина Маркіяна Шашкевича : проблеми текстології. Київ : Наукова думка, 1988. 112 с.
3. Вагилевич І. Твори / упоряд. Є. Шморгун, вступ. ст. Р.Д. Василичин, худож. В. Сергійчук. Рівне : Азалія, 2006. 368 с.
4. Гнатюк М. Злети і падіння професора Якова Головацького // *Дзвін*. 2011. № 4. С. 118-123.
5. Горинь В. Поетична перлина Шашкевича // *Дзвін*. 2017. № 6. С. 163-168.
6. Дем'ян Г. Іван Вагилевич – історик і народознавець. Київ : Наукова думка, 1993. 151 с.
7. Іваничук Р. Феномен «Руської Трійці» // *Літературна Україна*. 2011. № 41(27 жовт.). С. 6-7.
8. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
9. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
10. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
11. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
12. Максименко Л. «Всміхнись, суворий Маркіяне, крізь далину років всміхнись ...»: до 200-ліття з дня народження Маркіяна Шашкевича // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 22/24. С. 79-83.
13. Маленко О. Іван Вагилевич: до 200-річчя з дня народження поета // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 25. С. 39.
14. Маркіян Шашкевич на Заході : зб. ст. / упоряд. Я. Розумний. Вінніпег : Ін-т-Заповідник Маркіяна Шашкевича, 2007. 383 с.
15. Набитович І. Шлях до Маркіяна // *Дзвін*. 2006. № 3. С. 139-140.
16. Петраш О. «Руська трійця»: Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький. Київ : Дніпро, 1972. 150 с.
17. Письменники Західної України 30-50-х років ХІХ ст. Київ : Дніпро, 1965. 643 с.
18. Райківський І. Взаємини галицьких і наддніпрянських діячів у 1830-1840-х рр. // *Український історичний журнал*. 2009. № 1. С. 39-55.
19. Сікорський П. Чужоземець на власній землі: до 200-річчя від дня народження Івана Вагилевича // *Слово Просвіти*. 2011. № 40(6-12 жовт.). С. 7.
20. Ткачук М. Жанрова своєрідність літературної веснянки Маркіяна Шашкевича // *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. № 2. С. 2-6.
1. Шашкевич М. Твори / упоряд. М.Й. Шалата, худож. В.С. Василенко. Київ : Дніпро, 1982. 367 с.

Модуль 2.
Особливості творчості Тараса Шевченка

ЛЕКЦІЯ №8

Тема: **РАННЯ ТВОРЧІСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА**

План

1. Медидтатично-елегійна лірика Т. Шевченка.
2. Балади поета у фольклорному та світовому літературному контексті («Причинна», «Тополя», «Утоплена»).
3. Соціально-побутові поеми «Катерина», «Мар'яна-черниця», «Слепая».
4. Героїко-історична епопея «Гайдамаки». Історичні джерела та літературний генезис твору.
5. Жанрова своєрідність, особливості композиції, гуманістична спрямованість проблематики в поемі «Гайдамаки».

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могила акад., 2007. 744 с.
2. Галушко М. Втілення рис «байронічної поеми» у творі Т. Шевченка «Слепая». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2014. № 1. С. 15-17.
3. Глеб О. Інтерпретація змісту балад Т. Шевченка «Причинна» і «Тополя». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 2. С. 33-36.
4. Грицай Л. Тарас Шевченко «Гайдамаки». Складність історичної долі українського народу. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 5. С. 58-63.
5. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
6. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
7. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
8. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка : монографія / післямова О.В. Мишанич. Київ : Обереги, 2004. 480 с.
9. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
10. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
11. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
12. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
13. Калита О. «Свій» і «чужий»: лінгвістичний аспект концептів у поемі Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Дивослово*. 2017. № 5. С. 34-37.
14. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
15. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.

16. Медведєва О. Романтична балада в російській, українській та польській літературах. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2012. № 3. С. 23-28.
17. Наумова Н. Візія Коліївщини в польській літературі та поема Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Вітчизна*. 2008. № 9/10. С. 151-155.
18. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
19. Панчук О. Як протистояти злу: жанр балади у творчості Тараса Шевченка. «Причинна» як зразок баладної поезії. *Дивослово*. 2009. № 3. С. 39-42.
20. Смілянська В. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
21. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
22. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.
23. Чуб Д. Живий Шевченко : біогр. та літературознав. оповіді : для серед. та ст. шк. віку / іл. Ю. Кудя. Київ : Веселка, 1994. 141 с.
24. Янкович О., Ханчук І. Порівняльний аналіз п'єси Ф. Шиллера «Вільгельм Телль» та поеми Т. Шевченка «Гайдамаки». *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2016. № 3. С. 5-7.

ЛЕКЦІЯ №9

Тема: ДРАМАТУРГІЯ Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Особливості творчого методу Т. Шевченка-драматурга.
2. Віршова історична трагедія «Никита Гайдай».
3. Історико-побутова драма «Назар Стодоля»: конфлікт, образи дійових осіб, характер їх художнього розкриття.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Дроботова Ю. Дві харківські долі «Назара Стодоля». Український театр. 2014. № 3. С. 16-17.
4. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
5. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
12. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
13. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, ессе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
14. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.

ЛЕКЦІЯ №10

Тема: ІСТОРИОСОФІЧНІСТЬ ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА ПЕРІОДУ «ТРЬОХ ЛІТ»

План

1. Гротеск як елемент поезиї творів періоду «трьох літ» («Сон (У всякого своя доля...)», «Великий льох»).
2. Політична сатира: «Кавказ», «І мертвим, і живим...».
3. Романтичний образ-характер патріота в поемі «Єретик».
4. Соціально-побутові поеми з життя українського села («Наймичка», «Сова»).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могила. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Дзюба І. У всякого своя доля: (епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами) : літ.-критич. нарис. Київ : Рад. письменник, 1989. 371 с.
4. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
5. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
6. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
7. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
8. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
9. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
10. Капуста А. Світлий образ жінки-матері у поемах Т. Г. Шевченка «Катерина» і «Наймичка». *Все для вчителя*. 2013. № 11(листоп.). С. 85-86.
11. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
12. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
13. Ляшова В. Поема Т. Шевченка «Наймичка» в контексті українського «культу материнства». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 10/11. С. 41-48.
14. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
15. Смілянська В. Шевченкознавчі розмисли: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
16. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
17. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.
18. Шевченко Т. Кавказ : поема : пер. мовами народів світу / упоряд. Л.Д. Зінчук, ред. Л.Н. Головка, передм. Р.Ш. Чілачава. Київ : Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2003. 159 с.

ЛЕКЦІЯ №11

Тема: «НЕВОЛЬНИЧА» ЛІРИКА Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Цикл віршів «В казематі»: присвята, історія створення, мотиви та образи.
2. Автобіографічна лірика Т. Шевченка періоду заслання («Якби ви знали, паничі», «І виріс я на чужині», «І золотої, й дорогої...», «Мені тринадцятий минало», «Ми в купочці колись росли», «На Великдень, на соломі»).
3. Історичні поеми й вірші («Чернець», «Іржавець», «Заступила чорна хмара», «У неділеньку святу» та ін.).

Література:

1. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
2. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
3. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
4. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
5. Іваннікова Л. Ритуал прощання зі світом на Запорозжі та поема Тараса Шевченка «Чернець». *Слово і час*. 2013. № 11. С. 3-11.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
11. Портянко В. Замість весілля – каземат. *Слово Просвіти*. 2014. № 16 (24-26 квіт.). С. 10.
12. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
13. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.
14. Шмігер Т. Тарас Шевченко – поет безмовних. Читаючи вступ до поеми «Іржавець» у перекладі. *Дзвін*. 2017. № 3. С. 195-203.

ЛЕКЦІЯ №12

Тема: **ПРОЗОВА СПАДЩИНА Т. ШЕВЧЕНКА**

План

1. Прозова розробка сюжетів поем («Наймичка», «Варнак», «Княжна»).
2. Автобіографічні мотиви повісті «Художник».
3. Проблема кріпацтва як найбільшого народного лиха (повість «Княгиня», «Варнак», «Музыкант», «Несчастный», «Прогулка с удовольствием и не без морали»).
4. Проблема впливу середовища на становлення особистості («Близнцы», «Несчастный»).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могила. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
4. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
11. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
12. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.

ЛЕКЦІЯ №13

Тема: **ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА ОСТАННІХ ЛІТ ЖИТТЯ**

План

1. Антицарське спрямування творчості Т. Шевченка.
2. Боротьба за поширення слова правди у поемі «Неофіти».
3. «Юродивий» – політична сатира на реакційне дворянство.
4. Інтимна лірика.
5. Соціально-філософська поема «Марія»: еволюція образу матері.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могила. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
11. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
12. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, ессе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
13. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.

**Методичні рекомендації
до проведення практичних занять
з дисципліни
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(І ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ)»**

ПРАКТИЧНІ МОДУЛІ

Модуль 1.

Творчість українських письменників перших десятиліть XIX століття

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема: **І. КОТЛЯРЕВСЬКИЙ – ЗАЧИНАТЕЛЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДРАМАТУРГІЇ**

План

1. І. Котляревський і театр. Традиції і новаторство.
2. «Наталка Полтавка» – перша українська реалістична п'єса. Особливості жанру.
3. Характер конфлікту п'єси, система образів, засоби їх творення.
4. «Москаль-чарівник»: характеристика жанру, образи-персонажі водевілю, морально-етичні та суспільно-політичні питання у водевілі.
5. Проблема творчого методу І. Котляревського-драматурга.
6. Місце спадщини Івана Котляревського в українському літературному процесі. Письменник в оцінці сучасного літературознавства.

Література:

1. Волинський П. Іван Котляревський : життя і творчість. Київ : Дніпро, 1969. 268 с.
2. Горбань А. Історичні алюзії та іронічний підтекст в «Енеїді» І. Котляревського: колоніальний аспект // *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2011. № 4. С. 56-72.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Котляревський І. Енеїда / іл. І. Будза, передм. Є.К. Нахлік, ред. О.З. Лебедева-Гулей. Київ : Книга, 2008. 384 с.
7. Котляревський І. Енеїда / передм. О.В. Ковалевський. Харків : Прапор, 2004. 270 с.
8. Котляревський І. Повне зібрання творів / ред. Є.С. Шабліовський. Київ : Наукова думка, 1969. 510 с.
9. Котляревський І. Твори / вступ. сл. Є.П. Кирилюк, ред. М.В. Сидоренко, худ. А.Д. Базилевич. Київ : Держлітвидав УРСР, 1963. 349 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Левін Б. Веселий мудрець / післямова К.П. Волинський. Київ : Дніпро, 1990. 797 с.
12. Любченко В. Літературна спадщина Івана Котляревського в оцінці Сергія Єфремова // *Київська старовина*. 2004. № 6. С. 167-171.
13. Мартинова М. П'єса Івана Котляревського «Наталка Полтавка» – своєрідне дзеркало моральних чеснот найвищого рівня // *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 9. С. 41-44.
14. Мороз Л. Модерність драматургії Котляревського: сприйняття та оновлення традицій // *Слово і час*. 2015. № 10. С. 58-67.
15. Нахлік Є. Соціальний вимір пекла в «Енеїді» І. Котляревського: джерела та образна семантика // *Слово і час*. 2011. № 9. С. 51-58.

16. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського : замовчув. Інтерпретації, дискус. пробл., спроба нового прочитання : до 225-річчя від дня народж. письм. / ред. О.М. Нахлік. Львів : Олір, 1994. 67 с.
17. Панасенко Т. Іван Котляревський. Харків : Сиція, 2012. 89 с.
18. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.
19. Сулима М. Українська драматургія XVII-XVIII ст. / ред. Г.М. Сивоконь. Київ : Фоліант, 2005. 368 с.
20. Творчість Івана Котляревського в контексті сучасної філології : збірник наукових праць / редкол. А.А. Бурячок. Київ : Наукова думка, 1990. 208 с.
21. Філатова Л. «Наталка Полтавка» І. Котляревського: музично-просвітницький аспект впливу театрального мистецтва на формування національної свідомості народу // *Українська література в загальноосвітній школі*. 2012. № 10. С. 15-18.
22. Чопик Р. «І де сміявсь Іван Петрович ...»: «Енеїда» Івана Котляревського // *Дивослово*. 2010. № 7. С. 47-52.
23. Шаладонова Ж. Творчість І. Котляревського у світлі сучасних літературознавчих концепцій // *Слово і час*. 2011. № 1. С. 11-113.
24. Шевчук В. «Енеїда» Івана Котляревського в системі літератури українського барокко // *Диволово*. 1998. № 2. С. 5-9.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема: **ОСОБЛИВОСТІ СЕНТИМЕНТАЛЬНО-РЕАЛІСТИЧНИХ ПОВІСТЕЙ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

План

1. Риси сентименталізму в українській літературі першої половини ХІХ ст.
2. Сюжетно-композиційні особливості першої сентиментально-реалістичної повісті «Маруся», історія написання твору.
3. Життєстверна домінанта повісті «Маруся». Образи твору. Принцип випадковості у творі й українська народнопоетична творчість (жанр казки).
4. Соціально-побутова повість «Козир-дівка»: проблематика, фабула твору і принцип життєвої правди письменника.
5. Традиції української літератури і образ Ївги у повісті «Козир-дівка». Новаторство Г. Квітки і порушення питання про елементарні права народу.
6. «Сердешна Оксана»: образи повісті, прийом контрасту як визначальна ідея твору.
7. Проблема пошуку щастя у повісті Г. Квітки «Щира любов». Думки письменника про становий поділ суспільства та релігійні догми.

Література:

1. Бондар М. Довкола Григорія Квітки-Основ'яненка: твори українських прозаїків 30-х - початку 40-х років ХІХ ст. // *Слово і час*. 2017. № 3. С. 48-61.
2. Боронь О. Творчість Г. Квітки-Основ'яненка як претекст шевченкових повістей // *Слово і час*. 2011. № 5. С. 55-64.
3. Гончар О. Григорій Квітка-Основ'яненко: життя і творчість. Київ : Наукова думка, 1969. 368 с.
4. Зубков С. Григорій Квітка-Осно'яненко: життя і творчість. Київ : Дніпро, 1978. 367 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Ковалець Л. Про Квітчину «Сердешну Оксану» і не лише про неї // *Дивослово*. 1998. № 5. С. 8-10.
9. Мацько Л. Григорій Квітка-Основ'яненко й нова українська літературна мова: до 240-річчя від дня народження письменника // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2018. № 31/32. С. 58-63.
10. Новиков А. Григорій Квітка-Основ'яненко й український театр // *Українська мова і література в школі*. 2009. № 1. С. 54-59.
11. Павлишин М. Експерименти з публікою... // *Кур'єр Кривбасу*. 2016. № 10/11/12. С. 236-256.
12. Петрова О.Л.П. Українська ментальність у творах Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (на лексико-семантичному матеріалі оповідання «Салдацький патрет») // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2016. № 1/2. С. 66-71.
13. Ушкалов Л. Григорій Квітка-Основ'яненко. Харків : Фоліо, 2016. 119 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема: **ІДЕЙНО-ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ БУРЛЕСКНО-РЕАЛІСТИЧНОЇ ПРОЗИ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

План

1. Боротьба Г. Квітки-Основ'яненка за становлення і розвиток нової української літератури та літературної мови.
2. Стильова своєрідність оповідання «Салдацький патрет».
3. Авторський задум і виховний характер оповідання «Мертвецький Великдень». Соціальні мотиви.
4. Повість «Конотопська відьма»: сатирична спрямованість твору, дійсність і фантастика, центральні образи повісті, перехрещення кількох сюжетних ліній як композиційний прийом письменника
5. Зв'язок бурлескно-реалістичних творів Г. Квітки-Основ'яненка з «Вечорами на хуторі біля Диканьки» М.Гоголя.

Література:

1. Бондар М. Довкола Григорія Квітки-Основ'яненка: твори українських прозаїків 30-х - початку 40-х років XIX ст. // Слово і час. 2017. № 3. С. 48-61.
2. Боронь О. Творчість Г. Квітки-Основ'яненка як претекст шевченкових повістей // *Слово і час*. 2011. № 5. С. 55-64.
3. Гончар О. «Конотопська відьма»: сучасне прочитання // *Слово і час*. 2008. № 5. С. 34-40.
4. Гончар О. Григорій Квітка-Основ'яненко: життя і творчість. Київ : Наукова думка, 1969. 368 с.
5. Зубков С. Григорій Квітка-Осно'яненко: життя і творчість. Київ : Дніпро, 1978. 367 с.
6. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Квітка-Основ'яненко Г. Вибрані твори / уклад. О. Борзенко. Харків : Прапор, 2008. 480 с.
9. Квітка-Основ'яненко Г. Конотопська відьма / худож. С.Ю. Донець, ред.-уклад. С.М. Заготова. Донецьк : БАО, 2008. 416 с.
10. Мацько Л. Григорій Квітка-Основ'яненко й нова українська літературна мова: до 240-річчя від дня народження письменника // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2018. № 31/32. С. 58-63.
11. Петрова О.Л.П. Українська ментальність у творах Г. Ф. Квітки-Основ'яненка (на лексико-семантичному матеріалі оповідання «Салдацький патрет») // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2016. № 1/2. С. 66-71.
12. Ушкалов Л. Григорій Квітка-Основ'яненко. Харків : Фоліо, 2016. 119 с.
13. Чопик Р. Квітка-і-Основ'яненко // *Слово і час*. 2010. № 4. С. 46-56.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема: ПРОЗОВА СПАДЩИНА Є. ГРЕБІНКИ

План

1. Особливості прози Є.Гребінки.
2. Сюжетно-композиційна структура, образна система повісті Є.Гребінки «Нежинський полковник Золотаренко».
3. Поєднання реалізму та романтизму у романі «Чайковський».
4. Сильові та мовні особливості повісті «Кулик».

Література:

1. Баранов В. Вічний, як сам народ : до 200-річчя від дня народження Євгена Гребінки // *Київ*. 2012. № 2. С. 168-169.
2. Бондар М. Два невідомі досі поетичні твори Євгена Гребінки // *Слово і час*. 2012. № 2. С. 36-46.
3. Грицай Л. Останній пізній романтик – Степан Руданський і «автор пречудових українських байок» – Є. Гребінка // *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 7/8. С. 49-50.
4. Задорожна Л. Євген Гребінка : літературна постать / худож. оформ. Н.Я. Кочережка. Київ : Твім інтер, 2000. 160 с.
5. Задорожна Л. Феномен творчості Євгена Гребінки // *Дивослово*. 2012. № 2. С. 48-51.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Мовчун А. Автору пречудових байок і романсів – 200 років // *Початкова школа*. 2012. № 4. С. 54-56.
11. Пономаренко О. Тарас Шевченко і Євген Гребінка. Приховані сторінки творчого діалогу : до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка і 202-річчя від дня народження Є. Гребінки // *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 11. С. 10-18.
12. Припутень О. Євген Павлович Гребінка і Гребінківщина : літературно-краєзнавчі нариси. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2011. 384 с.
13. Ткачук М. Євген Гребінка в контексті українського романтизму // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2008. № 1 (січень). С. 7-11.

ПРАКТИЧНЕ ЗАННЯТТЯ №5

Тема: ПОЕТИЧНА ТВОРЧІСТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО РОМАНТИЗМУ

План

1. Соціально-ідеологічні умови виникнення романтизму в літературі.
2. Характерні риси українського романтизму.
3. Жанрове та тематичне розмаїття романтичної творчості. Традиції та новаторство
4. Мотиви й образи балад Л.Боровиковського:
 - а) оригінальність переспівів чужих сюжетів («Маруся»);
 - б) відбиття народних повір'їв та переказів («Чарівниця», «Вивідка»)
5. Поетична спадщина А. Метлинського.
6. Художнє осмислення минулого в баладах М.Костомарова.
7. Поезії М. Петренка, що стали народними піснями. Особливості пісенно-романсової лірики письменника.
8. Тематично-жанрове розмаїття поезії М. Петренка.
9. Поетична творчість В. Забіли.

Література:

1. Боровиковський Л. Повне зібрання творів : Балади. Пісні. Думи. Байки й прибаютки. Приказки та загадки. Твори й переклади рос. мовою. Листи / упоряд. С.А. Крижанівський, прим. С.А. Крижанівський, упоряд. П.П. Ротач, прим. П.П. Ротач. Київ : Наукова думка, 1967. 280 с.
2. Гордієнко Л. Суспільно-політичний рух в Україні 40-60-х років XIX ст. Романтизм як творчий метод і літературний напрям. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2009. № 31. С. 15-18.
3. І прадіди в струнах бандури живуть : українська романтична поезія першої половини XIX століття : для серед. та ст. шк. віку / іл. П. Ткаченко. Київ : Вечелка, 1991. 239 с.
4. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
5. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
6. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
7. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму. Львів : Вища школа, 1983. 223 с.
8. Коцаренко Т. Амвросій Метлинський в контексті розвитку європейської фольклористики доби романтизму другої половини XIX століття. *Київська старовина*. 2006. № 5 (верес.-жовт.) С. 71-83.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Медведєва О. Романтична балада в російській, українській та польській літературах. *Всесвітня література та культура в навч.закладах України*. 2006. № 6. С. 22-27.
11. Пономаренко О. Левко Боровиковський і Тарас Шевченко. Суголосність та розходження поетичних світів найвизначніших українських романтиків : до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка і 125-річчя від дня смерті Л. Боровиковського. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 6. С. 3-13.
12. Українські поети-романтики 20-40-х років XIX ст. : збірник / вступ. ст. І.Я. Айзеншток. Київ : Дніпро, 1968. 635 с.
13. Українські поети-романтики : поетичні твори / прим. М.Л. Гончарук, ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1987. 588 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАННЯТТЯ №6

Тема: ОСОБЛИВОСТІ ДРАМАТУРГІЇ М. КОСТОМАРОВА

План

1. Новаторство М. Костомарова-драматурга.
2. Драма М.Костомарова «Сава Чалий»:
 - а) відхід письменника від народнопісенної традиції в зображенні гайдамацького руху;
 - б) сутність трагізму образу головного героя у трактуванні М. Костомарова;
 - в) романтичні засади художнього відображення історичної теми, героя та конфлікту.
3. Трагедія М. Костомарова «Переяславська ніч»:
 - а) втілення історичних поглядів письменника-вченого про народ як рушійну силу історичних процесів;
 - б) характер конфлікту, образна система.
4. Проблема жанрового визначення драматичних творів М. Костомарова.

Література:

1. Зленко Г. Кілька рисок до портрета Миколи Костомарова. *Науковий світ*. 2010. № 9. С. 12-13.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
3. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
4. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
5. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму. Львів : Вища школа, 1983. 223 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Новиков А. Українська історія крізь призму драматургії Миколи Костомарова. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2017. № 26 т. 1. С. 53-55.
8. Панченко В. «Діамант дорогий» на роздоріжжях історії. *Дивослово*. 2005. № 1. С. 2-6.
9. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров: 1817-1885 рр. Київ : Наукова думка, 1992. 231 с.
10. Смолій В. Микола Костомаров: віхи життя і творчості: енциклопед. довід./ В.А. Смолій; Ю.А. Пінчук, О.В. Ясь; ред. В.А. Смолій. Київ : Вища школа, 2005. 543 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАННЯТТЯ №7

Тема: ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ «РУСЬКОЇ ТРІЙЦІ»

План

1. «Руська трійця» і початок розвитку нової української літератури в Галичині.
2. Ідейно-тематичний зміст альманаху «Русалка Дністровая», його суспільно-культурне значення.
3. Художня спадщина М. Шашкевича. Мотиви лірики («Хмельницького обступленіє Львова (Строєм народної пісні)», «О Наливайку», «Болеслав Кривоустий під Галичем, 1139»).
4. Казка «Олена» М. Шашкевича як один з перших зразків української романтичної прози.
5. Тематика байок М. Шашкевича.
6. Літературна і фольклористична діяльність Якова Головацького.
7. Поезія І.Вагилевича.

Література:

1. Богун І. У Дністра – літературні береги! *Літературна Україна*. 2012. № 36(20 верес.). С. 1, 3.
2. Бурлака Г. Літературна спадщина Маркіяна Шашкевича : проблеми текстології. Київ : Наукова думка, 1988. 112 с.
3. Гнатюк М. Злети і падіння професора Якова Головацького. *Дзвін*. 2011. № 4. С. 118-123.
4. Горинь В. Поетична перлина Шашкевича. *Дзвін*. 2017. № 6. С. 163-168.
5. Дем'ян Г. Іван Вагилевич – історик і народознавець. Київ : Наукова думка, 1993. 151 с.
6. Іваничук Р. Феномен «Руської Трійці». *Літературна Україна*. 2011. № 41. С. 6-7.
7. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навч. літератури, 2006. 392 с.
8. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
9. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література XIX століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво ЗНУ, 2008. 224 с.
11. Максименко Л. «Всміхнись, суворий Маркіяне, крізь далину років всміхнись ...»: до 200-ліття з дня народження Маркіяна Шашкевича. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 22/24. С. 79-83.
12. Маленко О. Іван Вагилевич: до 200-річчя з дня народження поета. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2011. № 25. С. 39.
13. Маркіян Шашкевич на Заході : зб. ст. / упоряд. Я. Розумний. Вінніпег : Ін-т-Заповідник Маркіяна Шашкевича, 2007. 383 с.
14. Набитович І. Шлях до Маркіяна. *Дзвін*. 2006. № 3. С. 139-140.
15. Петраш О. «Руська трійця»: Маркіян Шашкевич, Іван Вагилевич, Яків Головацький. Київ : Дніпро, 1972. 150 с.
16. Письменники Західної України 30-50-х років XIX ст. Київ : Дніпро, 1965. 643 с.
17. Райківський І. Взаємини галицьких і наддніпрянських діячів у 1830-1840-х рр. *Український історичний журнал*. 2009. № 1. С. 39-55.
18. Сікорський П. Чужоземець на власній землі: до 200-річчя від дня народження Івана Вагилевича. *Слово Просвіти*. 2011. № 40(6-12 жовт.). С. 7.

ПРАКТИЧНЕ ЗАННЯТТЯ №8

Тема: СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВІ ПОЕМИ Т.ШЕВЧЕНКА

План

1. Новаторство Т. Шевченка в жанрі поеми.
2. Соціально-побутові поеми «Катерина», «Мар'яна-черниця», «Слепая». Життєва основа творів, соціальний та морально-етичний характер конфлікту, новий герой.
3. Героїко-історична епопея «Гайдамаки»: історичні джерела та літературний генезис твору, жанрова своєрідність, особливості композиції, гуманістична спрямованість проблематики.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська акад., 2007. 744 с.
2. Галушко М. Втілення рис «байронічної поеми» у творі Т. Шевченка «Слепая». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2014. № 1. С. 15-17.
3. Глеб О. Інтерпретація змісту балад Т. Шевченка «Причинна» і «Тополя». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 2. С. 33-36.
4. Грицай Л. Тарас Шевченко «Гайдамаки». Складність історичної долі українського народу. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 5. С. 58-63.
5. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підр. / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Калита О. «Свій» і «чужий»: лінгвістичний аспект концептів у поемі Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Дивослово*. 2017. № 5. С. 34-37.
10. Касян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
11. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
12. Медведєва О. Романтична балада в російській, українській та польській літературах. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2012. № 3. С. 23-28.
13. Наумова Н. Візія Коліївщини в польській літературі та поема Тараса Шевченка «Гайдамаки». *Вітчизна*. 2008. № 9/10. С. 151-155.
14. Панчук О. Як протистояти злу: жанр балади у творчості Тараса Шевченка. «Причинна» як зразок баладної поезії. *Дивослово*. 2009. № 3. С. 39-42.
15. Янкович О., Ханчук І. Порівняльний аналіз п'єси Ф. Шиллера «Вільгельм Телль» та поеми Т. Шевченка «Гайдамаки». *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2016. № 3. С. 5-7.

ПРАКТИЧНЕ ЗАННЯТТЯ №9

Тема: **ОСОБЛИВОСТІ ДРАМАТУРГІЇ Т. ШЕВЧЕНКА**

План

1. Особливості творчого методу Т. Шевченка-драматурга.
2. Віршова історична трагедія «Никита Гайдай»
3. Жанрова специфіка драми Т. Шевченка «Назар Стодоля».
4. Характер конфлікту у творі.
5. Сюжетно-композиційні особливості драми.
6. Образна система твору.
7. Поєднання романтичних і реалістичних елементів у драмі Т.Шевченка «Назар Стодоля».
8. П'єса в літературному контексті доби.

Література:

1. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
2. Дроботова Ю. Дві харківські долі «Назара Стодолі». Український театр. 2014. № 3. С. 16-17.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАННЯТТЯ №10

Тема: **ПОЕТИКА ТВОРІВ ПЕРІОДУ «ТРЬОХ ЛІТ». ПОЛІТИЧНА САТИРА Т.ШЕВЧЕНКА**

План

1. Гротеск як елемент поезики творів періоду «трьох літ» («Сон (У всякого своя доля...)), «Великий льох»).
2. Політична сатира: «Кавказ», «І мертвим, і живим...».
3. Громадянський пафос циклу «Давидові псалми».
4. Романтичний образ-характер патріота в поемі «Єретик».
5. Соціально-побутові поеми з життя українського села («Наймичка», «Сова»).

Література:

1. Дзюба І. У всякого своя доля: (епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами): літ.-критич. нарис. Київ : Рад. письменник, 1989. 371 с.
2. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
3. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
4. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
5. Капуста А. Світлий образ жінки-матері у поемах Т. Г. Шевченка «Катерина» і «Наймичка». *Все для вчителя*. 2013. № 11(листоп.). С. 85-86.
6. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
7. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
8. Ляшова В. Поема Т. Шевченка «Наймичка» в контексті українського «культу материнства». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 10/11. С. 41-48.
9. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
10. Перфілова Н. Материнська свята доброта... Образ жінки-матері в поемі Т.Г. Шевченка «Наймичка». *Українська мова та література*. Сер. Шкільний світ. 2016. № 13/14 (лип.). С. 4-7.
11. Правник І. Еволюція жіночого образу у творчості Тараса Шевченка («Катерина», «Наймичка»). Тема матері й сина. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 31/32. С. 21-26.
12. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.
13. Шевченко Т. Кавказ : поема : пер. мовами народів світу / упоряд. Л.Д. Зінчук, ред. Л.Н. Головка, передм. Р.Ш. Чілачава. Київ : Голов. спец. ред. літ. мовами нац. меншин України, 2003. 159 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАННЯТТЯ №11

Тема: ПРОБЛЕМА КРІПАЦТВА ЯК НАЙБІЛЬШОГО НАРОДНОГО ЛИХА В ПРОЗІ Т.ШЕВЧЕНКА

План

1. Прозова розробка сюжетів поем («Наймичка», «Варнак», «Княжна»).
2. Автобіографічні мотиви повісті «Художник».
3. Проблема кріпацтва як найбільшого народного лиха (повість «Княгиня», «Варнак», «Музыкант», «Несчастный», «Прогулка с удовольствием и не без морали»).
4. Проблема впливу середовища на становлення особистості («Близнецы», «Несчастный»).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
4. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
11. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
12. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАННЯТТЯ №12

Тема: **ПОЕМИ Т. ШЕВЧЕНКА ОСТАННЬОГО ПЕРІОДУ ТВОРЧОСТІ**

План

1. Антицарське спрямування творчості Т. Шевченка.
2. Боротьба за поширення слова правди у поемі «Неофіти».
3. «Юродивий» – політична сатира на реакційне дворянство.
4. Інтимна лірика.
5. Соціально-філософська поема «Марія»: еволюція образу матері.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
8. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ ст.
10. оліття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
12. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
13. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
14. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, ессе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
15. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.

**Дидактичне забезпечення
самостійної роботи студентів
з дисципліни
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(І ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ)»**

МОДУЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема: **СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ. ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС ПЕРШИХ ДЕСЯТИЛІТЬ ХІХ СТОЛІТТЯ**

План

1. Історико-літературні передумови творення нової української літератури, особливості цього етапу літературного процесу, періодизація.
2. Своєрідність розвитку літературних напрямів, синкретизм художньо-стильових течій в українській літературі перших десятиліть ХІХ століття.
3. Суть просвітительського реалізму як творчого напрямку.
4. Утвердження в літературі народної розмовної мови; зв'язок із фольклорною естетикою і народним світосприйняттям.

Література:

1. Гнатюк М. Українська поема першої половини ХІХ століття : проблеми розвитку жанру. Київ : Вища школа, 1975. 168 с.
2. Гончар О. Просвітительський реалізм в українській літературі : жанри та стилі. Київ : Наукова думка, 1989. 176 с.
3. Дорошкевич О. Реалізм і народність української літератури ХІХ століття. Київ : Наукова думка, 1986. 311 с.
4. Івашків В. Українська романтична драма 30-80-х років ХІХ ст. Київ : Наукова думка, 1990. 142 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму. Львів : Вища школа, 1983. 223 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Микитенко Ю. Антична спадщина і становлення нової української літератури. Київ : Наукова думка, 1991. 156 с.
11. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ – початку ХХ ст. : збірник наукових праць / ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1986. 295 с.
12. Український водевіль / передм. П.П. Перепелиця. Київ : Мистецтво, 1965. 169 с.
13. Яценко М. Питання реалізму і позитивний герой в українській літературно-естетичній думці першої половини ХІХ ст. / відп. ред. Є.С. Шабловський. Київ : Наукова думка, 1979. 334 с.

Тема: «ЕНЕЇДА» І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО ЯК БУРЛЕСКНО-ТРАВЕСТІЙНА ПОЕМА

План

1. Енеїда» І. Котляревського в контексті європейських літератур.
2. «Енеїда» як бурлескно-травестійна поема.
3. Специфіка потрактування «Енеїди» І. Котляревського як явища українського бароко.
4. Риси просвітительського реалізму в поемі.
5. Особливості творення національного характеру.
6. Соціальна тенденційність, народність, оптимізм твору, художні засоби поеми.
7. Природа сміху в «Енеїді». Фольклоризм поеми.

Література:

1. Волинський П. Іван Котляревський : життя і творчість. Київ : Дніпро, 1969. 268 с.
2. Горбань А. Історичні алюзії та іронічний підтекст в «Енеїді» І. Котляревського: колоніальний аспект // *Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2011. № 4. С. 56-72.
3. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
4. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
5. Котляревський І. Енеїда / іл. І. Будза, передм. Є.К. Нахлік, ред. О.З. Лебедева-Гулей. Київ : Книга, 2008. 384 с.
6. Котляревський І. Енеїда / передм. О.В. Ковалевський. Харків : Прапор, 2004. 270 с.
7. Котляревський І. Твори / вступ. сл. Є.П. Кирилюк, ред. М.В. Сидоренко, худ. А.Д. Базилевич. Київ : Держлітвидав УРСР, 1963. 349 с.
8. Левін Б. Веселий мудрець / післямова К.П. Волинський. Київ : Дніпро, 1990. 797 с.
9. Мартинова М. П'єса Івана Котляревського «Наталка Полтавка» – своєрідне дзеркало моральних чеснот найвищого рівня // *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 9. С. 41-44.
10. Мороз Л. Модерність драматургії Котляревського: сприйняття та оновлення традицій // *Слово і час*. 2015. № 10. С. 58-67.
11. Нахлік Є. Соціальний вимір пекла в «Енеїді» І. Котляревського: джерела та образна семантика // *Слово і час*. 2011. № 9. С. 51-58.
12. Нахлік Є. Творчість Івана Котляревського : замовчув. Інтерпретації, дискус. пробл., спроба нового прочитання : до 225-річчя від дня народж. письм. / ред. О.М. Нахлік. Львів : Олір, 1994. 67 с.
13. Панасенко Т. Іван Котляревський. Харків : Сиция, 2012. 89 с.
14. Сверстюк Є. На святі надій : вибране / упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. Київ : Наша віра, 1999. 784 с.
15. Сулима М. Українська драматургія ХVІІ-ХVІІІ ст. / ред. Г.М. Сивоконь. Київ : Фоліант, 2005. 368 с.
16. Творчість Івана Котляревського в контексті сучасної філології : збірник наукових праць / редкол. А.А. Бурячок. Київ : Наукова думка, 1990. 208 с.
17. Чопик Р. «І де сміявсь Іван Петрович ...»: «Енеїда» Івана Котляревського // *Дивослово*. 2010. № 7. С. 47-52.
18. Шаладонова Ж. Творчість І. Котляревського у світлі сучасних літературознавчих концепцій // *Слово і час*. 2011. № 1. С. 11-113.
19. Шевчук В. «Енеїда» Івана Котляревського в системі літератури українського барокко // *Диволово*. 1998. № 2. С. 5-9.

Тема: ПОБУТОВО-ЕТНОГРАФІНА ДРАМАТУРГІЯ

План

1. Становлення і розвиток етнографічно-побутової драми, жанрові особливості різновиду
2. Сюжетно-композиційні особливості, характер конфлікту, система образів п'єс «Сватання на Гончарівці» Г.Квітки-Основ'яненка, «Чорноморський побит» Я.Кухаренка, «Любка, або Сватання в с.Рихмах» П.Котлярова, «Купала на Івана» С.Писаревського, «Чари» К.Тополі.
3. Давня українська драматургія і етнографічно-побутова п'єса.

Література:

1. Гнатюк М. Українська поема першої половини ХІХ століття : проблеми розвитку жанру. Київ : Вища школа, 1975. 168 с.
2. Гончар О. Просвітительський реалізм в українській літературі : жанри та стилі. Київ : Наукова думка, 1989. 176 с.
3. Дорошкевич О. Реалізм і народність української літератури ХІХ століття. Київ : Наукова думка, 1986. 311 с.
4. Івашків В. Українська романтична драма 30-80-х років ХІХ ст. Київ : Наукова думка, 1990. 142 с.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Комаринець Т. Ідейно-естетичні основи українського романтизму. Львів : Вища школа, 1983. 223 с.
9. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
10. Микитенко Ю. Антична спадщина і становлення нової української літератури. Київ : Наукова думка, 1991. 156 с.
11. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ – початку ХХ ст. : збірник наукових праць / ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1986. 295 с.
12. Український водевіль / передм. П.П. Перепелиця. Київ : Мистецтво, 1965. 169 с.

Тема: ТВОРЧІСТЬ ВАСИЛЯ ГОГОЛЯ-ЯНОВСЬКОГО

План

1. Особливості драматургії В. Гоголя-Яновського.
2. Природа сміху в п'єсі «Простак».
3. Образна система п'єси «Простак».
4. Розвінчування людських вад у «Сатиричній комедії».
5. Проблематика драми «Собака-вівця».
6. Творчість В. Гоголя-Яновського в оцінці І. Франка.

Література:

1. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
2. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
3. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
4. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
5. Михед П. Василь Гоголь-Яновський у культурному контексті. *Слово і час*. 2011. № 9. С. 32-50.
6. Ніколенко О. Батько Гоголя. Зарубіжна література в школах України. 2015. № 3. С. 37-43.
7. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ – початку ХХ ст. : збірник наукових праць / ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1986. 295 с.
8. Український водевіль / передм. П.П. Перепелиця. Київ : Мистецтво, 1965. 169 с.

Тема: ТВОРЧИСТЬ П.П. БІЛЕЦЬКОГО-НОСЕНКА

План

1. Життєвий шлях і просвітительська діяльність П.П. Білецького-Носенка.
2. П. Білецький-Носенко – першовідкривач жанру української літературної казки.
3. Жанрове багатство поезії П.П. Білецького-Носенка.
4. Роман «Зиновий Богдан Хмельницький».
5. Жанрово-композиційна своєрідність твору «Горпинида, чи захоплена Прозерпина». Сюжетна основа поеми, художня традиція у репрезентації системи образів.
6. Баладна творчість («Ївга», «Нетяг», «Отцегубці»).
7. Байкарська спадщина. Фольклорна основа байок письменника та використання мандрівних байкарських сюжетів.
8. Традиційні сюжети («Вовк да Ягня», «Ворона да Лисиця», «Кіт да Кухар», «Лисиця да Цапля», «Дворовий Пес да Голодний Вовк» та ін.) і новизна тематики («Індик», «Громада мишей», «Зелена корова» та ін.).

Література:

1. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
2. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
3. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
4. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
5. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.: у 2 кн. Кн. 1: Х-ХІХ століття . / О.В. Сухомлинська, Н.Б. Антонєць, Л.Д. Березівська, О.В. Сухомлинська. Київ : Либідь, 2005. 622 с.
6. Історія української літератури: (перша половина ХІХ століття): підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.І. Дігтяр, Г.К. Сидоренко, І.П. Скрипник, А.М. Халимончук; ред. І.П. Скрипник. Київ : Вища шк., 1980. 327 с.
7. Гуляк А., Кейда Ф. Роман Павла Білецького-Носенка «Зиновий Богдан Хмельницький» та українське національно-культурне відродження початку ХІХ ст. *Київська старовина*. 2007. № 2(берез.-квіт.). С. 146-158.
8. Лукаш О. Прилуки містичні. Історія одного роду. Чумацький шлях. 2009. № 5/6. С. 10-11.

Тема: **РОЛЬ ТВОРЧОСТІ П. ГУЛАКА-АРТЕМОВСЬКОГО
В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ**

План

1. П.П. Гулак-Артемівський – продовжувач літературних традицій І.П. Котляревського.
2. П. Гулак-Артемівський-новатор у жанрі романтичної балади.
3. Зв'язок балади «Твардовський» із усною народною творчістю.
4. Балада «Рибалка» і традиції західноєвропейської літератури.
5. Зв'язок літературно-естетичних настанов П. Гулака-Артемівського-байкаря із засадами античної та світової байки (Езоп, Лафонтен, Флоріан, Лессінг, Красицький).
6. Засвоєння рис народності й сатиричності Криловської байки.
7. Новаторство байкаря. Різновиди жанру байки в доробку письменника («Пан та собака»), «Солопій та Хівря», «Тюхтій та Чванько», «Цікавий та Мовчун» та ін.).

Література:

1. Гулак-Артемівський П. Поезії / укл. Б.А. Деркач, худож. оформ. Г.С. Зубковський. Київ : Дніпро, 1989. 261 с.
2. Гулак-Артемівський П. Твори / укл. І.Я. Айзеншток, іл. Г.М. Романова. Київ : Дніпро, 1964. 271 с.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Лімборський І. Класицизм в українській літературі // Дивослово. 2011. № 1. С. 43-51.
8. Поліщук В. Неокласик про класика : до 225-річчя Петра Гулака-Артемівського // Літературна Україна. 2015. № 6 (5 лют.). С. 5.

Тема: **ТРАДИЦІЇ І НОВАТОРСТВО В БАЙКАРСЬКІЙ
ТВОРЧОСТІ Є. ГРЕБІНКИ.**

План

1. Байкарська традиція в Україні та байки Є. Гребінки.
2. Традиції і новаторство в байкарській творчості Є. Гребінки. Самобутній сюжет і нова фабула байок.
3. Жанрові особливості байки митця (алегоричні, побутові, епіграматичні твори).

Література:

1. Баранов В. Вічний, як сам народ : до 200-річчя від дня народження Євгена Гребінки // *Київ*. 2012. № 2. С. 168-169.
2. Грицай Л. Останній пізній романтик – Степан Руданський і «автор пречудових українських байок» – Є. Гребінка // *Українська мова і література в школах України*. 2018. № 7/8. С. 49-50.
3. Задорожна Л. Євген Гребінка : літературна постать / худож. оформ. Н.Я. Кочережка. Київ : Твім інтер, 2000. 160 с.
4. Задорожна Л. Феномен творчості Євгена Гребінки // *Дивослово*. 2012. № 2. С. 48-51.
5. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
6. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
7. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
8. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
9. Мовчун А. Автору пречудових байок і романсів – 200 років // *Початкова школа*. 2012. № 4. С. 54-56.
10. Припутень О. Євген Павлович Гребінка і Гребінківщина : літературно-краєзнавчі нариси. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2011. 384 с.

Тема: **МОТИВИ ЛІРИКИ М. КОСТОМАРОВА**

План

1. Художнє осмислення минулого в ліриці М. Костомарова («Ластівка», «Могила», «Згадка», «Співець Митуса», «Максим Перебийніс»).
2. Поетичний антропоморфізм як своєрідний вияв морально-етичного закону народу в баладах «Брат з сестрою», «Явір. Тополя. Береза», «Ластівка».
3. Громадянські мотиви лірики («Надобраніч», «Слов'янам», «Пан Шульпіка»).
4. Особливості стильової манери М. Костомарова.

Література:

1. Богданова І. До витоків формування української художньої мови: поетична спадщина М. Костомарова // *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 6. С. 7-8.
2. Зленко Г. Кілька рисок до портрета Миколи Костомарова // *Науковий світ*. 2010. № 9. С. 12-13.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
7. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров: 1817-1885 рр. Київ : Наукова думка, 1992. 231 с.
8. Смолій В. Микола Костомаров: віхи життя і творчості: енциклопед. довід./ В.А. Смолій; Ю.А. Пінчук, О.В. Ясь; ред. В.А. Смолій. Київ : Вища школа, 2005. 543 с.

Тема: АЛЬМАНАХ «РУСАЛКА ДНІСТРОВАЯ»

План

1. Історія видання альманаху «Русалка Дністровая».
2. Ідейно-тематичний зміст альманаху «Русалка Дністровая», його суспільно-культурне значення.
3. Структура збірки.
4. Проблематика пам'ятки.
5. «Русалка Дністровая» в системі культурних цінностей: поширення кники у світі як фактор міжнаціональних зв'язків.

Література:

1. «Русалка Дністровая»: продовження славетної естафети. *Літературна Україна*. 2013. № 50. С. 2.
2. Богун І. У Дністра – літературні береги! *Літературна Україна*. 2012. № 36 (20 верес.). С. 1-3.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.

Тема: ТВОРИ М. ГОГОЛЯ ПРО УКРАЇНУ

План

1. М. Гоголь і українська літературна традиція.
2. «Тарас Бульба»: відображення побуту і звичаїв запорожців, головні герої, картини природи.
3. Роль українського фольклору у творчості письменника («Вечори на хуторі біля Диканьки»).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська академія, 2007. 744 с.
2. Висоцький А. «Тарас Бульба» М.В. Гоголя : вивч. повісті в школі : навч.-метод. посіб. / ред. Л.Б. Пасько. Херсон : Айлант, 2009. 128 с.
3. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
4. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
5. Історія української літератури : у 12 т. Т. 3 : Література ХІХ століття (1800-1830) / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 750 с.
6. Кондратюк А. Геній поза Батьківщиною : есеї, оповідання, думки / ред. Б. Боровець. Рівне : Волин. береги, 2012. 334 с.
7. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
8. Крутікова Н. Гоголь та українська література: 30-80 рр. ХІХ ст. Київ : Держлітвидав УРСР, 1957. 551 с.
9. Мельниченко В. Українська душа Москви : Михайло Максимович, Михайло Щепкін, Осип Бодяньський, Микола Гоголь. Москва : ОЛІМА Медіа Групп, 2010. 667 с.
10. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ – початку ХХ ст. : збірник наукових праць / ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1986. 295 с.
11. Сечин В. Скільки було Гоголів / ред. М.І. Кашенко, пер. І.Є. Максимів, пер. В.В. Сечин. Мелітополь : Люкс, 2003. 163 с.
12. Сорочинський ярмарок на Невському проспекті : українська рецепція Гоголя / упоряд. В.П. Агеєва, худож. Р. Лужецький. Київ : Факт, 2003. 352 с.
13. Стронецький О. Гоголь = The how of GoGol: дослідж. стилю, філософії, методів та розвитку персонажів: монографія / передм. Г. Вознюк, худож. оформ. В.І. Лахненко, ред. Л.Л. Кириєнко. Львів: Світ, 1994. 208 с.

Тема: **БАГАТОГРАННІСТЬ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

План

1. Багатогранність творчої діяльності Тараса Шевченка.
2. Місце Т. Шевченка в історії української літератури та в розвитку суспільно-політичної, філософської та естетичної думки.
3. Періодизація творчості Т. Шевченка.

Література:

1. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
 2. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
 3. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
 4. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
 5. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка : монографія / післямова О.В. Мишанич. Київ : Обереги, 2004. 480 с.
 6. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
 7. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
 8. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
 9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
 10. Івакін Ю. Поезія Шевченка періоду заслання / ред. В.Є. Шубравський. Київ : Наукова думка, 1984. 238 с.
 11. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
 12. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилян. акад., 2007. 744 с.
 13. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
 14. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.
 15. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
- Чуб Д. Живий Шевченко : біогр. та літературознав. оповіді : для серед. та ст. шк. віку / іл. Ю. Кудя. Київ : Веселка, 1994. 141 с.

Тема: ЖАНР БАЛАДИ У ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА

План

1. Жанр балади в ранній творчості Т. Шевченка.
2. Поетика балад Т. Шевченка («Причинна», «Тополя», «Утоплена»).
3. Балади поета у фольклорному та світовому літературному контексті.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могила. акад., 2007. 744 с.
2. Глеб О. Інтерпретація змісту балад Т. Шевченка «Причинна» і «Тополя». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2011. № 2. С. 33-36.
3. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
4. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
5. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
6. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка : монографія / післямова О.В. Мишанич. Київ : Обереги, 2004. 480 с.
7. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
8. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
9. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
10. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
11. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
12. Медведєва О. Романтична балада в російській, українській та польській літературах. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2012. № 3. С. 23-28.
13. Немченко І. Шевченкова офіра : ст. та дослідж. / ред. М.О. Василенко. Київ : Просвіта, 2008. 180 с.
14. Панчук О. Як протистояти злу: жанр балади у творчості Тараса Шевченка. «Причинна» як зразок баладної поезії. *Дивослово*. 2009. № 3. С. 39-42.
15. Смілянська В. Шевченкознавчі роздуми: зб. наук. праць. Київ : Національна академія наук України, 2005. 491 с.
16. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, ессе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
17. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.
18. Чуб Д. Живий Шевченко : біогр. та літературознав. оповіді : для серед. та ст. шк. віку / іл. Ю. Кудя. Київ : Веселка, 1994. 141 с.

Тема: ЦИКЛ ВІРШІВ «В КАЗЕМАТІ» Т.ШЕВЧЕНКА

План

1. Цикл віршів «В казематі»: присвята, історія створення, мотиви та образи.
2. Використання фольклорних мотивів.
3. Поезія «Думи мої, думи мої...» – заспів до творчості періоду заслання.
4. Автобіографічна лірика Т. Шевченка періоду заслання («Якби ви знали, паничі», «І виріс я на чужині», «І золотої, й дорогої...», «Мені тринадцятий минало», «Ми в купочці колись росли», «На Великдень, на соломі»).
5. Висока художня досконалість творів («Садок вишневий коло хати», «Мені однаково» та ін.).

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могилянська акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка : монографія / післямова О.В. Мишанич. Київ : Обереги, 2004. 480 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини XIX століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури XIX століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини XIX століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.

Тема: ІСТОРИЧНІ ПОЕМИ Т. ШЕВЧЕНКА ПЕРІОДУ ЗАСЛАННЯ

План

1. Історизм творів Т. Шевченка.
2. Фольклорна основа поеми «Чернець».
3. Мотиви та образи поеми «Варнак».
4. Проблема свободи в поемі «Москалева криниця».

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могили. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка : монографія / післямова О.В. Мишанич. Київ : Обереги, 2004. 480 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря : історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.

Тема: ІНТИМНА ЛІРИКА Т.ШЕВЧЕНКА

План

1. Любов як ментальна та поетична основа поезії Т. Шевченка.
2. Твори, присвячені подрузі дитинства («Ми вкупочці колись росли», «Не молилася за мене», «Мені тринадцятий минало»).
3. Мотиви безнадійного кохання («Г.З.», «Якби зустрілися ми знову»).
4. Філософсько-етичні мотиви інтимної лірики Т. Шевченка.
5. Етноіфопоетична традиція в інтимній ліриці митця.

Література:

1. Барабаш Ю. Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / передм. В. Панченко, авт. ред. Ю.Я. Барабаш. Київ : Києво-Могили. акад., 2007. 744 с.
2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Київ : Альтернативи, 2005. 704 с.
3. Єфремов С. Шевченкознавчі студії / ред. В. Денисенко, передм. Е. Соловей. Київ : Україна, 2008. 368 с.
4. Забужко О. Шевченків міф України: спроба філос. Аналізу / ред. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2006. 148 с.
5. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка : монографія / післямова О.В. Мишанич. Київ : Обереги, 2004. 480 с.
6. Історія української літератури та літературно-критичної думки першої половини ХІХ століття : підручник / за ред. О.А. Галича. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 392 с.
7. Історія української літератури ХІХ століття : У 2 кн. Кн. 1 : підручник / за заг. ред. акад. М.Г. Жулинського. Київ : Либідь, 2005. 656 с.
8. Історія української літератури : у 12 т. Т. 4 : Тарас Шевченко / за заг. ред. В. Дончика. Київ : Наукова думка, 2016. 782 с.
9. Касіян В. Пророк: ілюстр. літопис життя і геніальної творчості Т. Шевченка / іл. В.І. Касіян, літ.-мистец. есе Я.П. Гоян, упорядкув. ілюстр. О.Б. Гоян, худож. оформ. М.С. Пшінка. Київ : Веселка, 2006. 430 с.
10. Кравченко В., Єременко О. Історія української літератури першої половини ХІХ століття : навчальний посібник. Запоріжжя : Видавництво Запорізького національного університету, 2008. 224 с.
11. Франко І. Шевченкознавчі студії : очерки, есе/упорядкув. М. Гнатюк. Львів : Світ, 2005. 472 с.
12. Цвілюк С. Історична мудрість Великого Кобзаря: історизм і соц.-політ. вимір епічних творів Тараса Шевченка / ред. М.Д. Мальченко, худож. І.А. Божко. Одеса : Маяк, 2008. 312 с.
13. Чамата Н. Лірика Тараса Шевченка. Аналізи й інтерпретації. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2014. 294 с.

Питання для контрольних робіт
з дисципліни
«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
(І ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ)»

І. Котляревський

1. Прокоментуйте слова О. Гончара: «І.П. Котляревський належить до тих довгожителів планети, які разом з витворами його духу впевнено переступають рубежі сторіч, далеко йдуть за межі їм відміреного часу».
2. У чому полягає національний колорит поеми «Енеїда»? А історичний?
3. Чому П. куліш, І. Франко, С. Єфремов пов'язували з «Енеїдою» ново народження українського художнього слова, навіть відродження української нації?
4. Порівняйте принципи і засоби образотворення в «Енеїді» та «Наталці Полтавці» І. Котляревського.
5. У чому проявився національний колорит «Наталки Полтавки»? Яке значення у поезії мають пісенні партії?
6. Зіставте мову «Енеїди» та «Наталки Полтавки». Чим були обумовлені відмінності?
7. Прокоментуйте рядки із сонету І. Франка «Орел могутий»:
*Так Котляревський у щасливий час
Вкраїнським словом розпочав співати
І спів той виглядав на жарт не раз.*

*Та був у нім завдаток сил багатий,
І огник, ним засвічений, не згас,
А розгорівсь, щоб всіх нас ogrівати.*

Г. Квітка-Основ'яненко

1. Вкажіть риси індивідуального стилю Г. Квітки-Основ'яненка.
2. Що мав на меті Г. Квітка-Основ'яненко, пишучи повість «Маруся»? Чи зумів він досягти своєї мети?
3. Доведіть, що «Маруся» – це повість-теза, розроблена на основі першого абзацу художнього тексту.
4. Зіставте образи Наталки Полтавки і Марусі, Петра і Василя. Що в них подібне, а що відмінне?
5. Доведіть, що у повісті «Маруся» поєдналися ознаки просвітительського дидактизму, етнографічного реалізму та сентименталізму з іконографічною ідеалізацією образів.
6. У повісті «Конотопська відьма» образ Явдохи Зубихи виведено у дусі народних уявлень. Доведіть це на матеріалі відомих вам народних переказів, легенд, казок.
7. У чому полягає значення творчості Г. Квітки-Основ'яненка для розвитку нової української літератури?

П. Гулак-Артемівський

1. Схарактеризуйте естетичні погляди П.П. Гулака-Артемівського у «Супліці до Грицька Квітки».
2. Розкрийте народний колорит та реалістично-сатиричні тенденції в байці-казці «Пан та собака».
3. Вкажіть особливості відтворення українською мовою ніжних, шляхетних, піднесених почуттів у сентиментально-романтичній баладі «Рибалка».
4. Які особливості реалістичної байки П. Гулака-Артемівського?

Український романтизм 20-40-х років XIX століття

1. Які основні засади українського романтизму? Відповідь ілюструйте конкретними прикладами.
2. Виявіть спільні і відмінні риси у сентименталізмі та романтизмі.
3. Чим відрізняється поняття «романтизм» і «романтика»?
4. Назвіть хронологічні межі українського романтизму.
5. Чи правомірним, на вашу думку, є поділ романтиків на прогресивних і реакційних, активних і пасивних? Відповідь аргументуйте.
6. Напишіть доповідь на тему: «Естетична теорія українського романтизму».

Українська романтична балада

1. Дайте визначення балади. Які специфічні ознаки цього жанру?
2. Які балади називають «першими ластівками» українського романтизму? Хто їх автор? Яка із них, на вашу думку, більш романтична? Чому?
3. З'ясуйте основні риси баладних модифікацій.
4. На які сюжетно-тематичні групи поділяють українські балади?
5. Які балади називають нумінозними? Чому?
6. Назвіть найвідоміших українських баладистів-романтиків і їхні твори.

Л. Боровиковський

1. Доведіть, що Л. Боровиковський – перший український поет-романтик.
2. Зробіть ідейно-художній аналіз байок «Моя байка», «Багатий, бідний», «Крикун», «Голодний Хома», «Жіночий язичок», «Пан».
3. Проблематика байок автора та оригінальні сюжети.
4. Охарактеризуйте романтичні засади балад «Маруся», «Чарівниця», «Вивідка».

Є. Гребінка

1. В чому полягає новаторство Є. Гребінки-байкаря?
2. Поясніть творче використання досвіду І. Крилова на прикладі байок «Ведмежий суд», «Рибалка», «Мірошник», «Ворона і ягня».
3. Розкрийте драматизм родинних стосунків в поезії «Українська мелодія» («Ні, мамо, не можна нелюба любити»).
4. Яким є образ оповідача у байках Є. Гребінки?

П. Білецький-Носенко

1. Схарактеризувати головні особливості українського романтизму.
2. Назвати балади П. Білецького-Носенка.
3. Порівняти поему «Грпиниха, чи Вхопленая Прозерпина» П. Білецького-Носенка та «Енеїду» І. Котляревського.
4. Доведіть, що П. Білецький-Носенко – один із творців української національної байки.

А. Метлинський

1. Утвердження в художньому слові письменника цінностей героїчного минулого.
2. Доведіть, що в поезіях А. Метлинського мова є акумуляцією козацького героїчного чину («Рідна мова»).
3. Схарактеризуйте чинники соціальної незахищеності у поезіях «Дитина-сиротина», «Старець», «Глек».
4. Історична балада – домінанта поетичної творчості А. Метлинського.
5. Громадянська лірика письменника, сповнена патріотичної символіки.

М. Костомаров

1. Доведіть, що М. Костомаров – визначний представник українського романтизму.
2. Проаналізуйте баладу «Пан Шульпіка».
3. Виокреміть тематичне розмаїття поезії М. Костомарова.
4. Вкажіть джерела написання романтичної трагедії «Сава Чалий» та доведіть її зв'язок із творчістю Шекспіра.
5. Визначіть історичне тло романтичної віршової трагедії «Переяславська ніч» та доведіть її зв'язок із творчістю Ф. Шиллера.
6. Політичне й філософське звучання драматичних творів М. Костомарова.
7. Античні мотиви в поезії М. Костомарова.

М.Петренко

1. Порівняти українські романи на слова М. Петренка, В. Забіли з російськими романсами на слова Є. Гребінки. Що спільного у цих творах?
2. Назвати поезії М. Петренка, що стали народними піснями. Розкрити особливості пісенно-романсової лірики письменника.
3. Пояснити різницю між жанрами: пісня, романс, балада, думка, поема.
4. Виокремити ознаки психологізму у творчості М. Петренка.

Література відродження в Західній Україні. «Руська трійця»

1. Написати твір-мініатюру «Руська трійця» та її роль в українському літературному процесі».
2. Розповісти про продовжувачів просвітительських і романтичних традицій «Руської трійці».
3. Які суспільно-політичні й культурні обставини обумовлювали розвиток літературного процесу в I половині XIX століття в Західній Україні?
4. Схарактеризуйте стан періодики та видавничої справи у Західній Україні I половини XIX століття.
5. Яка композиція альманаху «Русалка Дністровая»?

М. Шашкевич

1. Доведіть, що Маркіян Шашкевич – найяскравіший представник нової літератури демократичного спрямування.
2. Розкрийте казковість, фантастичність сюжету казки-новели М. Шашкевича «Олена».
3. Схарактеризуйте фольклорну символіку казки-новели «Олена».

М. Гоголь

1. Яку Україну показує М. Гоголь у «Вечорах на хуторі біля Диканьки»?
2. Як М. Гоголь змалював Запорозьку Січ і запорожців у повісті «Тарас Бульба»?
3. У чому особливості романтизму М. Гоголя? Пояснити на прикладах.

Т. Шевченко

1. Розкрийте зміст слів Є. Сверстюка: «Водночас канва поетового життя напрошується до канонізації: неясна юність, пророча місія в 30 років, шлях на Голгофу в 33, триумфальне повернення після смерті зі словом новим, гнані й переслідувані учні».
2. Як ви розумієте вислів М. Рильського: «Нещасний в особистому житті, Т.Г. Шевченко найвищу і найчистішу красу світу бачив у жінці, у матері»?
3. На основі уважного опрацювання текстів поем «Катерина», «Наймичка», «Неофіти» зіставте образи головних героїнь, включаючи в розповідь уривки з поем.
4. Традиції і новаторство ранніх балад Т. Шевченка.
5. Особливості художнього осмислення української історії в поемі «Гайдамаки». Джерело твору.
6. Ідейно-тематичні особливості драматичних творів Т. Шевченка.
7. Теми й мотиви циклу поезій «В казематі».
8. Автобіографічна лірика.
9. Порівняльний аналіз двох редакцій поеми «Москалева криниця».
10. Порівняльний аналіз однойменних поем і повістей («Наймичка», «Варнак», «Княжна» – «Княгиня»).
11. Особливості творчого методу Т. Шевченка-прозаїка.
12. Написати творчу роботу на тему «Лист до Шевченка».
13. Завдання поета й поезії в ліричному триптисі «Доля», «Муза», «Слава».
14. Загальнолюдські ідеали в поемі «Неофіти».
15. Поема «Юродивий» як лірико-сатиричний монолог.
16. Поема «Марія» як вершина розвитку антропософії письменника.

**Засоби діагностики
навчальних досягнень студентів**

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання знань, умінь і навичок студентів здійснюється на підставі наступних критеріїв:

- 1) критеріїв оцінювання практичних занять;
- 2) критеріїв оцінювання тестів;
- 3) критеріїв оцінювання заліку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Рівень, шкала ECTS	Рейтингова шкала	Критерії успішності
Високий А (відмінно)	100	Студент: знає теоретичний матеріал; володіє вміннями й навичками будувати риторичний текст, дотримуючись культури діалогу (монологу), полеміки; має навички виступу перед аудиторією; здатний аргументувати власну думку, переконати аудиторію; виявив уміння створювати власні виступи, аналізувати, редагувати й рецензувати чужі; якісно опрацював завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат (доповідь) за обраною темою; відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою доведень, високим рівнем знань висвітлюваної проблеми.
	90	Студент: знає теоретичний матеріал; володіє вміннями й навичками будувати риторичний текст, дотримуючись культури діалогу (монологу), полеміки; має навички виступу перед аудиторією, але не виявляє ініціативи; здатний аргументувати власну думку, переконати аудиторію, робити висновки; виявив уміння створювати власні виступи, аналізувати, редагувати й рецензувати чужі за вказівкою викладача; якісно опрацював завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат (доповідь) за обраною темою; відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою доведень, високим рівнем знань висвітлюваної проблеми; уміння розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити незначні неточності.
Вище середнього В (дуже добре)	89	студент добре знає теоретичний матеріал; володіє навичками створення риторичних тестів, редагування та рецензування чужих; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; вміння розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити певні неточності.
	82	студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками створення риторичних тестів, редагування та рецензування чужих; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки, спираючись на зразки; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою;

		вміння розв'язувати складні практичні завдання; відповіді на запитання можуть містити певні неточності й лексичні помилки.
Середній С (добре)	81	студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками створення риторичних тестів, однак мав труднощі під час редагування та рецензування чужих; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, робити висновки; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; виявив уміння послідовно висловлювати думку, але допускав помилки в аргументах; виявив уміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань, спираючись на рекомендації викладача.
	74	Студент засвоїв теоретичний матеріал; володіє базовими навичками створення риторичних тестів, однак мав труднощі під час редагування та рецензування чужих; має вміння виступати перед аудиторією, доводити власну думку, але у висновках на завжди послідовний; опрацював усі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; виявив уміння висловлювати думку, але допускав помилки в аргументах; не завжди виявляв уміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.
Достатній D (задовільно)	73	Студент відтворює основні поняття, але не виділяє взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача; дотримується основних вимог до створення риторичного тексту певного типу (за зразком); виявляє здатність будувати власні висловлювання та аналізувати чужі; виконуючи вправи, допускає помилки, які не завжди може виправити самостійно; опрацював майже всі завдання для самоконтролю; виконав усі домашні завдання; підготував реферат за обраною темою; може розв'язати найпростіші типові завдання, але за зразком.
	64	Студент відтворює основні поняття, але не може виділити взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача або інших студентів; дотримується основних вимог до створення риторичного тексту (за зразком з допомогою викладача); виявляє здатність будувати власні висловлювання (за зразком), але допускає помилки під час аналізу чужих; виконуючи вправи, допускає помилки, які не може виправити самостійно; опрацював практично всі завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у деяких допускав помилки; мав труднощі у підготовці реферату за обраною темою; не виявив умінь використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
	63	Студент відтворює основні поняття, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язки між ними; може сформулювати думку з допомогою викладача або інших студентів, але не вміє послідовно й аргументовано довести її; дотримується основних вимог до створення риторичного тексту (за зразком з

Низький Е (задовільно)		допомогою викладача); не виявляє вмінь будувати власні висловлювання (за зразком) й аналізувати чужі; виконує вправи лише за зразком (інструкцією), допускає помилки, які не може виправити самостійно; опрацював не всі завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у деяких допускав помилки; у підготовці реферату за обраною темою скористався готовим текстом, не опрацювавши його; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
	60	Студент поверхово відтворює основні поняття, не виділяє взаємозв'язки між ними; формулює думку лише з допомогою викладача або інших студентів, не дотримується послідовності у її висловленні; не дотримується основних вимог до створення риторичного тексту (за зразком); виконує вправи лише за зразком (інструкцією), допускає суттєві помилки, які не може пояснити й виправити самостійно; не опрацював завдання для самоконтролю; виконав не всі домашні завдання, у багатьох із них допускав помилки; підготував реферат за обраною темою, скориставшись готовим текстом, не опрацювавши його; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
Початковий FX (незадовільно)	59	елементарний рівень знань теоретичного матеріалу; формулює думку фрагментарно лише з допомогою викладача або інших студентів; не дотримується вимог та правил мовного й технічного оформлення риторичного тексту; у виконанні вправ відсутня самостійність, допускає суттєві помилки, які не може пояснити й виправити; не опрацював завдання для самоконтролю; не виконав домашні завдання; не підготував реферат за обраною темою; не вміє використовувати теоретичні знання для розв'язування найпростіших типових практичних завдань.
	35	відсутні знання теоретичного матеріалу; незадовільне виконання домашніх завдань; незадовільне опрацювання питань для самоконтролю.
Початковий F (незадовільно)	1–34	Студент не виявив знань значної частини навчального теоретичного матеріалу; був відсутній на лекційних заняттях; не опрацював завдання для самоконтролю; не виконав домашні завдання; не підготував реферат за обраною темою; не виявив умінь орієнтуватися під час розв'язання простих практичних завдань; допускав істотні помилки у відповідях на запитання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Під час оцінювання самостійної роботи студентів необхідно враховувати:

Повноту виконання завдання:

- елементарна;
- фрагментарна;
- неповна;
- повна.

2. Рівень самостійності студента:

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. Сформованість навчально-інформаційних умінь:

- робота з інформацією;
- володіння різними способами оброблення інформації;
- складання плану, рецензій, конспекту;
- уміння користуватися бібліотекою, джерельною базою;
- спостереження, експеримент.

4. Сформованість навчально-інтелектуальних умінь:

- визначення понять;
- аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування;
- уміння відповідати на запитання;
- уміння виконувати творчі завдання.

5. Рівень сформованості фахових умінь (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none">● Завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача;● має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень;● добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню;● користується широким арсеналом засобів доказу власної думки;● розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і методичного характеру;● має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування педагогічних явищ;● уміє створювати та розв'язувати проблеми;

			<ul style="list-style-type: none"> • робить висновки і приймає рішення у складних навчальних і виробничих ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.
	90		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; • має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; • добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; • користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; • розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і методичного характеру; • має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування педагогічних явищ; • уміє ставити та розв'язувати проблеми; • робить висновки і приймає рішення у складних ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.
В	89	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконані повністю, без допомоги викладача, але з деякими огріхами; • самостійно здійснює інформаційний пошук і володіє способами систематизації інформації; • здатний до самостійного опрацювання навчального матеріалу; • у власній аргументації використовує загально-відомі докази, • виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача; • робить висновки і самостійно приймає рішення у складних ситуаціях; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.
	83		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконані повністю, але з деякими огріхами; • самостійно здійснює інформаційний пошук і володіє способами систематизації інформації;

			<ul style="list-style-type: none"> • здатний до самостійного опрацювання навчального матеріалу; • у власній аргументації використовує загально-відомі докази, • виконує дослідницькі завдання, але потребує консультації викладача; • робить висновки і приймає рішення у складних ситуаціях після консультації з викладачем; • володіє вміннями творчо-пошукової діяльності.
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; • уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; • критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; • може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; • вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях.
	74		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; • не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; • критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; • може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; • вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях.

D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> ● Завдання виконане після консультації з викладачем і неповністю; ● застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел; ● має навички роботи з підручником, науковими джерелами; ● має стійкі навички роботи з конспектом; ● усвідомлює, якою інформацією з окремого питання володіє, а якою – ні; ● може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його й робити висновки; ● може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу, спираючись на консультацію викладача; ● вибирає відомі способи дій для виконання фахових завдань.
	64		<ul style="list-style-type: none"> ● Завдання виконане після консультації з викладачем і неповністю; ● застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел; ● має фрагментарні навички роботи з підручником, науковими джерелами; ● має навички роботи з конспектом; ● усвідомлює, якою інформацією з окремого питання володіє, а якою – ні; ● може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його, але непослідовний у своїх висновках; ● може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу, спираючись на консультацію викладача; <p>вибирає відомі способи дій для виконання фахових завдань.</p>
E	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> ● Завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; ● усвідомлює недостатній обсяг інформації; ● застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з різних джерел; ● має фрагментарні уявлення про роботу з науковими джерелами; ● демонструє розуміння отриманої інформації;

			<ul style="list-style-type: none"> • виявляє розуміння висновків з певного питання; • не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; • володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.
	60		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • усвідомлює недостатній обсяг інформації; • застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з одного джерела; • має фрагментарні уявлення про роботу з науковими джерелами; • демонструє розуміння отриманої інформації; • виявляє розуміння висновків з певного питання; • не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; • володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу.
FX	59	2 незадовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; • має елементарні вмінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу; • не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; • більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
	35		<ul style="list-style-type: none"> • Завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; • необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; • не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; • не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;

			більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.
F	1–34	1 незадовільно	<ul style="list-style-type: none"> ● Необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; ● не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією; ● виявляє вміння користуватися бібліотекою, однак не докладает зусиль для пошуку необхідної інформації; ● не має навичок працювати з джерельною базою; ● необхідні практичні вміння і навички не сформовані;

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ

Звичайно реферати в рамках навчального процесу у вузі оцінюються за наступними головними критеріями:

- уміння підібрати наукову літературу по темі;
- інформаційна насиченість, новизна, оригінальність викладу питань;
- простота і дохідливість викладу;
- структурна організованість, логічність, граматична правильність і стилістична виразність;
- переконливість, аргументованість, практична значущість і теоретична обґрунтованість пропозицій і висновків, зроблених в рефераті.

Слід застерегти студентів від бездумного списування тексту, повного подання літературного джерела. Наукові праці є особливо складними при їхньому необдуманому представленні письмово, а важливо, щоб студент розумів матеріал реферату, осмислив його, наповнив особистою позицією, — інакше цей вид навчальної роботи не виконає своїх функцій.

Самостійність розробки теми на основі поглибленого вивчення першоджерел і літератури до неї.

2. Чіткість і послідовність викладення матеріалу відповідно до самостійно складеного плану; у текстовій частині кожне питання плану (завдання) має бути виділено окремо.

3. Правильність оформлення наведених у роботі цитат і виносков.

4. Наявність узагальнень і висновків, зроблених на основі вивчення літератури загалом.

5. Наявність і правильне оформлення списку літератури (з точними бібліографічними даними), яку студент вивчив і використав при написанні контрольної роботи.

У контрольній роботі мають бути відображені головні питання теми і показано вміння:

- відбирати найважливіший матеріал, що стосується теми;
- переконливо обґрунтовувати і аргументувати головні положення роботи;
- викладати питання грамотно, стисло, ясно, послідовно, робити правильні логічні висновки та узагальнення.

1. Помилки у змісті
 - Пропуск важливого смислового ланки
 - Пропуск декількох смислових ланок
 - «Стиснення» тексту
 - Фактичні перекручування
 - Порушення логічної послідовності (перестановки)
2. Граматичне і мовне оформлення
 - Утруднення з початком переказу
 - Відсутність граматичного завершення тексту
 - Відсутність (порушення) зв'язків між пропозиціями і частинами
 - Граматичні помилки
 - Мовні помилки
3. Загальне враження
 - «Безадресовість» переказу
 - Невиразність переказу

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕФЕРАТУ

Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання, що виявляються у:

Новизні змісту:

- а) актуальність теми дослідження;
- б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми у встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопроблемних, інтеграційних);
- в) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал;
- г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- д) стильова єдність тексту.

Рівні розкриття сутності питання:

- а) відповідність плану теми реферату;
- б) відповідність змісту й плану реферату;
- в) повнота й глибина знань з теми;
- г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;
- е) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору.

Обґрунтованості вибору джерел:

- а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, статистичні дані, довідки й т.ін.).

Дотриманні вимог до оформлення:

- а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
- б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури), володіння термінологією;
- в) дотримання вимог до обсягу реферату.

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
А	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> • Виконано всі вимоги до написання, обсягу й захисту реферату; • виявлено самостійність розробки теми на основі поглибленого вивчення першоджерел і літератури до неї;

			<ul style="list-style-type: none"> ● чітко визначено проблему й переконливо обґрунтовано її актуальність і новизну; ● проведено аналіз різних точок зору науковців на проблему; ● сформульовано новий аспект аналізованої проблемий викладено власну позицію; ● тему розкрито повністю, питання викладено грамотно, стисло і послідовно відповідно до складеного плану; ● зроблено правильні логічні висновки та узагальнення. ● витримано обсяг реферату й дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; ● під час захисту виявлено повноту і глибину знань з теми; ● дано правильні відповіді на додаткові питання
	90		<ul style="list-style-type: none"> ● Виконано всі вимоги до написання, обсягу й захисту реферату; ● виявлено самостійність розробки теми на основі вивчення першоджерел і літератури до неї; ● чітко визначено проблему й обґрунтовано її актуальність і новизну; ● проведено аналіз різних точок зору науковців на проблему; ● сформульовано новий аспект відомої проблеми й викладено власну позицію; ● тему розкрито повністю, питання викладено грамотно, стисло і послідовно; ● зроблено правильні логічні висновки та узагальнення. ● витримано обсяг реферату й дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; ● під час відповіді на додаткові запитання допущено незначні огріхи.
В	89	4 дуже добре	<ul style="list-style-type: none"> ● Виконано всі вимоги до написання, й захисту реферату; ● витримано обсяг і дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; ● чітко визначено проблему й обґрунтовано її актуальність; ● виявлено вміння відбирати найважливіший матеріал, що стосується теми;

			<ul style="list-style-type: none"> • зроблено короткий аналіз різних точок зору науковців на проблему й викладено власну позицію; • тему розкрито повністю й сформульовано докладні висновки; • виявлено повноту знань з теми; • достатньо повно дано правильні відповіді на додаткові питання.
	82		<ul style="list-style-type: none"> • Виконано всі вимоги до написання, й захисту реферату; • витримано обсяг і дотримано вимоги до його зовнішнього оформлення; • визначено проблему й обґрунтовано її актуальність; • виявлено вміння відбирати найважливіший матеріал, що стосується теми; • зроблено короткий аналіз різних точок зору науковців на проблему й викладено власну позицію; • тему розкрито повністю й сформульовано докладні висновки; • виявлено повноту знань з теми; • під час викладу інформації та відповіді на додаткові запитання допущено мовленнєві помилки.
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Дотримано основні вимоги до реферату, його оформлення та захисту, але при цьому допущено деякі недоліки; • обґрунтовано актуальність проблеми, але не доведено новизну її; • питання викладено стисло, ясно, послідовно, але допущено незначні граматичні помилки; • зроблено правильні висновки та узагальнення, але порушено послідовність їх викладу; • наявні певні неточності у викладенні матеріалу; • допущено незначні помилки в мовленнєвому оформленні реферату.
	74		<ul style="list-style-type: none"> • Дотримано основні вимоги до реферату, його оформлення та захисту, але при цьому допущено деякі недоліки; • обґрунтовано актуальність проблеми, але не доведено новизну її; • питання викладено стисло, ясно, послідовно, але допущено граматичні помилки; • зроблено правильні узагальнення, але

			<p>порушено послідовність їх викладу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • наявні певні неточності у викладенні матеріалу; • висновки не чіткі; • допущено незначні помилки в мовленнєвому оформленні.
D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки; • є неточності у викладі матеріалу, порушено зв'язки між його частинами; • порушено логічну послідовність у судженнях і висновках; • не витримано обсяг реферату; • є недоліки в оформленні; • допущено граматичні помилки у мовному оформленні матеріалу; • на додаткові питання під час захисту дано неповні відповіді
	64		<ul style="list-style-type: none"> • Основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки; • є неточності у викладі матеріалу, порушено зв'язки між його частинами; • відсутні логічна послідовність у судженнях і висновках; • не витримано обсяг реферату; • є недоліки в оформленні; • допущено граматичні помилки у мовному оформленні матеріалу; • на додаткові питання під час захисту дано неповні відповіді.
E	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Основні вимоги до реферату і його захисту виконані не в повному обсязі, • не доведено актуальності, відсутня новизна проблеми; • допущено помилки в змістовому і мовному оформленні; • допущено істотні недоліки у викладі інформації, її послідовності; • тему розкрито лише частково; • допущено фактичні помилки в змісті або під час відповіді на додаткові питання; • під час захисту не зроблено висновки.
	60		<ul style="list-style-type: none"> • Допущено відступидо вимог написання і захисту реферату;

			<ul style="list-style-type: none"> • допущено помилки в змістовому і мовному оформленні; • актуальність і новизна не розкриті; • є істотні недоліки у викладі інформації, її послідовності; • тему розкрито лише частково; • допущено фактичні помилки в змісті або під час відповіді на додаткові питання; • під час захисту не зроблено висновки, допущено мовні і мовленнєві помилки. <p>є відступи від вимог до реферування.</p>
FX	59	2 незадовільно з можливістю повторного складання	<ul style="list-style-type: none"> • Тему реферату не розкрито; • виявлено істотне нерозуміння досліджуваної проблеми; • не дотримано основних вимог до написання реферату і його захисту;
	35		
X	1–34	2 незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисциплін.	Реферативну роботу не виконано.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДЕО-ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Під час оцінювання презентації враховуються такі позиції:

1.Зміст

- Розкрито всі аспекти теми
- Матеріал викладений у доступній формі
- Слайди розташовані в логічній послідовності
- Заключний слайд із висновками
- Бібліографія з перерахуванням всіх використаних ресурсів

2. Елементи оформлення

- Зміна слайдів
- Дизайн
- Анімація: стандартні, установка ефектів при зміні слайдів
- Графіки, діаграми, малюнки

3. Елементи творчості

- Оригінальність і винахідливі приклади

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
----------------	--------------------------------------	----------------------	--

А	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> ● У презентації відбито глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених завдань; ● матеріал викладено у доступній формі; ● слайди розташовано в логічній послідовності; ● під час аналізу-інтерпретації аргументовано власне ставлення до проблеми, зроблено самостійні висновки; ● малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації; ● виявлено оригінальність в оформленні й добиранні прикладів; ● роботу виконано творчо і самостійно; ● бібліографію подано з перерахуванням усіх використаних ресурсів.
	90		<ul style="list-style-type: none"> ● У презентації відбито глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених завдань; ● матеріал викладено у доступній формі; ● слайди розташовано в логічній послідовності; ● під час аналізу-інтерпретації аргументовано власне ставлення до проблеми, зроблено самостійні висновки; ● малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації; ● роботу виконано творчо і самостійно; ● бібліографію подано з перерахуванням усіх використаних ресурсів; ● допущено незначні огріхи в мовному оформленні.
В	89	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> ● Презентація задовольняє всі критерії, що висуваються до неї; ● матеріал викладено в доступній для розуміння формі; ● слайди розташовано в логічній послідовності, а заключний містить висновки; ● представлений матеріал відбиває глибокий пошук та застосування навичок мислення високого рівня; ● графіки, малюнки, діаграми доводять глибоке розуміння теми; ● розкрито всі аспекти теми; ● допущено помилки в оформленні літератури й у мовному оформленні слайдів..

	83		<ul style="list-style-type: none"> ● Презентація задовольняє всі критерії, що висуваються до неї; ● матеріал викладнено в доступній для розуміння формі; ● слайди розташовано в логічній послідовності, а заключний містить висновки; ● графіки, малюнки, діаграми доводять глибоке розуміння теми, але не містять негрубі помилки; ● розкрито всі аспекти теми; <p>допущено помилки в оформленні літератури й у мовному оформленні слайдів..</p>
С	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> ● Презентація повністю відповідає темі; ● слайди розташовано в логічній послідовності, а заключний містить висновки; ● інформація, здобута із різноманітних джерел, відбиває зміст теми; ● графіки, малюнки і діаграми побудовані відповідно до вимог; ● бібліографія містить посилання на використані ресурси; ● проект корисний не тільки для студентів, які його створили;
	74		<ul style="list-style-type: none"> ● Презентація відповідає темі; ● слайди розташовано в логічній послідовності, а заключний містить висновки; ● інформація здобута із різноманітних джерел; ● графіки, малюнки і діаграми побудовані відповідно до вимог, але подані в чорно-білій кольоровій гамі; ● бібліографія містить посилання на використані ресурси; ● проект корисний для студентів, які його створили;
Д	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> ● Проект представляє інформацію структуровану у формі опорного конспекту; ● слайди розташовано в логічній послідовності, однак заключний не містить висновків; ● інформацію подано зрозуміло для аудиторії, але дещо примітивно; ● зроблено акцент на важливих питаннях, що відбито в графіках, малюнках і діаграмах; ● бібліографія містить всі використані ресурси; ● у текстах слайдів допущено граматичні помилки.

	64		<ul style="list-style-type: none"> ● Проект представляє інформацію структуровану у формі опорного конспекту; ● слайди не завжди розташовано в логічній послідовності; ● заключний слайд не містить висновків; ● інформацію подано зрозуміло для аудиторії, але дещо примітивно; ● зроблено акцент на важливих питаннях, що відбито в графіках, малюнках і діаграмах; ● бібліографія не містить всі використані ресурси; ● у текстах слайдів допущено граматичні й лексичні помилки;
Е	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> ● Проект сфокусовано на темі, але не висвітлює її; ● має певну організаційну структуру, але її не продемонстровано під час показу; ● в останньому слайді відсутні висновки; ● бібліографія містить лише частково використані ресурси; ● у слайдах допущені фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні;
	60		<ul style="list-style-type: none"> ● Проект сфокусовано на темі, але не висвітлює її; ● має певну організаційну структуру, але її не продемонстровано під час показу; ● в останньому слайді відсутні висновки; ● бібліографія не містить використані ресурси; ● у слайдах допущені фактичні помилки і незрозумілу інформацію.
FX	59	2 незадовільно з можливістю повторного складання	<ul style="list-style-type: none"> ● Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим; ● у слайдах порушено логічну послідовність викладу думки, відсутні висновки; ● у слайдах наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми
	35		<ul style="list-style-type: none"> ● Проект видається нашвидку зробленим, незакінченим; ● у слайдах порушено логічну послідовність викладу думки, відсутні висновки; ● у слайдах наявні значні фактичні помилки та незрозумілості; ● у проекті не виявлено чіткого розуміння теми.

X	1–34	2 незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисциплін.	<ul style="list-style-type: none"> ● Проект не виконано.
----------	-------------	---	---

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОПОВІДІ

Під час оцінювання відповіді необхідно виділити наступні елементи:

1. ____ Актуальність описаної проблеми та реальність запропонованого механізму вирішення даної проблеми.
2. ____ Подання власної точки зору (позиції, ставлення) при розкритті проблеми.
3. ____ Розкриття проблеми на теоретичному рівні (у порівнянні і з обґрунтуваннями).
4. ____ Логіка в аргументації своєї точки зору, врахування реальних обставин в культурі та власного життєвого досвіду.
5. ____ Оригінальність підходу до вирішення проблем.
6. ____ Узгодженість в тексті ключових тез та аргументів.
7. ____ Несуперечність особистісних суджень.

За шкалою ECST	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	100	5 відмінно	<ul style="list-style-type: none"> ● Відбито світоглядну позицію автора, його погляд на сутність проблеми; ● проблему розкрито на теоретичному рівні з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді; ● робота логічна, послідовна, композиційно чітка; ● виловлені аргументи, власні думки спираються на факти або особистий досвід; ● виявлено оригінальність підходу до розв'язання проблеми.
	90		<ul style="list-style-type: none"> ● Відбито світоглядну позицію автора, його погляд на сутність проблеми; ● проблему розкрито на теоретичному рівні з використанням фахових термінів і понять; ● робота логічна, послідовна, композиційно чітка; ● виловлені аргументи, власні думки спираються на факти або особистий досвід; ● виявлено оригінальність підходу до розв'язання проблеми.

B	89	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) у розкритті проблеми; • питання розкрито на теоретичному рівні, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді; • власну думку аргументовано фактами; • доведено несуперечність власних суджень; • виявлено особистий підхід до розв'язання проблеми.
	82		<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) у розкритті проблеми; • питання розкрито на теоретичному рівні, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді; • власну думку аргументовано фактами; • доведено несуперечність власних суджень; <p>виявлено особистий підхід до розв'язання проблеми.</p>
C	81	4 добре	<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору на розкриття порушеної проблеми; • питання розкрито повно з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді; • теоретичні зв'язки й обґрунтування в доповіді простежуються слабо; • власні думки аргументовано з опорою на відомі факти; • виявлена деяка оригінальність у поданні матеріалу.
	74		<ul style="list-style-type: none"> • Представлено власну точку зору на розкриття проблеми; • питання розкрито з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді; • теоретичні зв'язки й обґрунтування в доповіді явно не простежуються; • власні думки аргументовано з опорою на відомі факти; • оригінальності у поданні матеріалу не виявлено.
D	73	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> • Проблему розкрито на формальному рівні; • використано фахові терміни і поняття, але без належного обґрунтування; • власна думка не достатньо аргументована фактами під час розкриття проблеми; • у тексті дещо порушено логіку викладу думки;

	64		<ul style="list-style-type: none"> ● Проблему розкрито на формальному рівні; ● використано фахові терміни і поняття, але без належного обґрунтування; ● власна думка не завжди аргументована фактами під час розкриття проблеми; ● у тексті порушено логіку викладу думки, допущено мовленнєві помилки;
E	63	3 задовільно	<ul style="list-style-type: none"> ● Представлено загальновідому інформацію на побутовому рівні без аргументації та належного аналізу; ● порушено логіку викладу думки; ● не висловлено власної позиції за обраною проблемою; ● під час виступу допущено лексичні і граматичні помилки.
	60		<ul style="list-style-type: none"> ● Представлено загальновідому інформацію на побутовому рівні без аргументації та належного аналізу; ● порушено логіку викладу думки; ● відсутня власна позиція за обраною проблемою; ● під час виступу допущено значну кількість лексичних і граматичних помилок.
FX	59	2 незадовільно незадовільно з можливістю повторного складання	<ul style="list-style-type: none"> ● Проблему не розкрито; ● дібрана інформація не відповідає завданням.
	35		<ul style="list-style-type: none"> ● Проблему не розкрито; ● дібрана інформація не відповідає завданням; ● допущено велику кількість помилок різного характеру.
X	1-34	2 незадовільно незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	Завдання не виконано.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

Час виконання 80 хвилин

Вид контролю: екзаменаційний тест

Мета тестового контролю: перевірка успішності засвоєння студентами теоретичного матеріалу та рівня сформованості вмій і навичок з дисципліни.

Структура тесту

Тест складається з 30 завдань.

Завдання 1-16 на вибір однієї правильної відповіді.

Завдання 17-21 множинного вибору з кількома правильними відповідями.

Завдання 22-26 з пропуском частин речення.

Завдання 27-30 на встановлення відповідності.

Завдання розташовані блоками за принципом зростання складності.

За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 23 до 46 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 22 тестових балів, контрольна робота не зараховується.

Загальні критерії оцінювання за тестовими завданнями

Оцінка «відмінно» Студент дав не менше 90% правильних відповідей

Оцінка «добре» Студент дав не менше 70% правильних відповідей

Оцінка «задовільно» Студент дав не менше 50% правильних відповідей

Оцінка «незадовільно» Студент дав менше 50% правильних відповідей

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ		Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
46	100	A відмінно		22	59	FХ Незадовільно
45	97			21	56	
44	95			20	52	
43	93			19	49	
42	91			18	45	
41	89	B добре		17	42	
40	86			16	38	
39	84			15	35	
38	82			14	34	
37	80			13	29	
36	78	C добре		12	26	X незадовільно
35	76			11	23	
34	74			10	21	
33	72			9	19	
32	71			8	17	
31	69	D задовільно		7	15	
30	67			6	13	
29	67			5	10	
28	65			4	8	
27	64			3	6	
26	63	E задовільно		2	4	
25	62			1	2	
24	61			0	1	
23	60					

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

Час виконання 80 хвилин

Вид контролю: заліковий тест

Мета тестового контролю: перевірка успішності засвоєння студентами теоретичного матеріалу та рівня сформованості вмінь і навичок з дисципліни.

Структура тесту

Тест складається з 50 завдань.

Завдання 1–5 відкритого типу.

Завдання 6–25 на вибір однієї правильної відповіді (з трьох і п'яти запропонованих варіантів).

Завдання 26–35 множинного вибору з кількома правильним відповідями.

Завдання 36–45 на відновлення тексту (з пропуском частини речення).

Завдання 46–50 на встановлення відповідності.

Завдання розташовані блоками за принципом зростання складності в межах кожного блоку. За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 38 до 75 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 37 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання за тестовими завданнями

Оцінка «відмінно» Студент дав не менше 90% правильних відповідей

Оцінка «добре» Студент дав не менше 70% правильних відповідей

Оцінка «задовільно» Студент дав не менше 50% правильних відповідей

Оцінка «незадовільно» Студент дав менше 50% правильних відповідей

Оцінювання результатів тестування здійснюється за такими критеріями:

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
75	100	А відмінно	37	59	FX незадовільно
74	98		36	48	
73	97		35	46	
72	96		34	45	
71	94		33	44	
70	93		32	42	
69	92		31	41	
68	90		30	40	
67	89	В добре	29	39	
66	88		28	38	
65	86		27	37	
64	85		26	34	
63	84		25	33	
62	82		24	32	
61	81	С добре	23	30	
60	80		22	29	
59	78		21	28	
58	77		20	26	
57	76		19	25	
56	74		D задовільно	18	24
55	73	17		22	
					X незадовільно

54	72	Е задовільно	16	21
53	73		15	20
52	70		14	18
51	68		13	17
50	70		12	16
49	68		11	14
48	66		10	13
47	65		9	12
46	64		8	10
45	63		7	9
44	62		6	8
43	61		5	6
42	60		4	5
41	63		3	4
40	62		2	2
39	61		1	1
38	60			

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

Час виконання 80 хвилин

Вид контролю: заліковий тест

Мета тестового контролю: перевірка успішності засвоєння студентами теоретичного матеріалу та рівня сформованості вмінь і навичок з дисципліни.

Структура тесту

Тест складається з 50 завдань.

Відповіді на завдання тесту не потребують словесного вираження думок, а тільки вибору однієї правильної відповіді з трьох і п'яти запропонованих варіантів.

За кожну правильну відповідь нараховується 2 бали.

Максимальна кількість балів – 100.

Оцінювання результатів тестування здійснюється за такими критеріями:

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Оцінка за шкалою ХДУ
50	100	А відмінно	25	59	FX незадовільно
49	98		24	57	
48	96		23	56	
47	94		22	54	
46	92		21	52	
45	90		20	49	
44	88	В добре	19	47	
43	86		18	45	
42	85		17	42	
41	84		16	40	
40	83		15	38	
39	80		14	36	

38	78	добре		13	35	Х незадовільно
37	76			12	34	
36	75			11	33	
35	74			10	31	
34	73	D задовільно		9	29	
33	70			8	23	
32	69			7	18	
31	67			6	13	
30	65			5	8	
29	64			4	5	
28	63			3	3	
27	62	E задовільно		2	2	
26	60			1	1	

Критерії оцінювання відповіді студента на екзамені/диф.заліку

Характеристики критеріїв оцінювання знань	За державною (національною) шкалою	За шкалою ECST	За 100 бальною шкалою
<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	5	A	90-100
<p>Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.</p>	4,5	B	82-89
<p>Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.</p>	4	C	75-81
<p>Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.</p>	3,5	D	69-74
<p>Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.</p>	3	E	60-68
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.</p>	2 / Не зараховано з можливістю повторного складання заліку	FX	35-59
<p>Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися при розв'язанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.</p>	1 / Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням	F	1-34

	навчальної дисципліни		
--	--------------------------	--	--

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням рекомендується застосовувати наступні рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень

100-бальна шкала

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Теоретична підготовка

Практична підготовка

Студент

Відмінний

100...90

вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань

може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань

Достатній

89....70

вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання

Рівні навчальних досягнень

100-бальна шкала

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Теоретична підготовка

Практична підготовка

Студент

Задовільний

69...51

володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу

має елементарні, нестійкі навички виконання завдання

Незадовільний

50...26

має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки

планує та виконує частину завдання за допомогою викладача

Неприйнятний

25...1

студент не володіє навчальним матеріалом

виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамени;
- комплексні іспити;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренаже

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на семінарських (практичних) і лабораторних заняттях

Оцінка

Критерії оцінювання навчальних досягнень

5 балів

Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали

Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

3 бали

Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

2 бали

Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

1 бал

Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

0 балів

Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Система контролю якості навчального процесу та критерії оцінок, які використовуються у Херсонському державному університеті, чіткі. Метою контролю є оцінка якості організації та проведення навчально-виховного процесу і його кінцевих результатів, а також подальше вдосконалення форм і методів роботи.

Семестрові экзамени складаються студентами у період екзаменаційних сесій згідно з розкладом, який затверджується деканом факультету.

Враховуючи акумулюючий принцип оцінювання навчальних досягнень студента, підсумковий семестровий контроль засвоєння студентом навчального матеріалу визначається як інтегрована оцінка засвоєння всіх змістових модулів за семестр без проведення обов'язкового семестрового екзамену.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, ситуаційні завдання тощо, що передбачають перевірку розуміння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу.

Оцінювання семестрового екзаменаційного контролю здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до затверджених університетом критеріїв оцінювання за національною шкалою: «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно», «Не допущено». Одночасно оцінювання проводиться за шкалою трансферних оцінок ECTS («A», «B», «C», «D», «E», «FX», «F»).

Переведення балів з кредитного модуля до оцінок за національною шкалою та ECTS здійснюється відповідно:

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою		Залікова оцінка за національною шкалою
A	100-90	5	відмінно	зараховано
B	89-83	4	дуже добре	
C	81-74		добре	
D	73-64	3	задовільно	
E	63-60		достатньо	
FX	59-35	2	незадовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
F	34-1			не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала **ECTS** ґрунтується на рейтингу здобувачів вищої освіти у складі потоку/курсу:

- здобувачам вищої освіти, які повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати ґрунтовні відповіді на всі питання курсу, орієнтуються у проблемних питаннях дисципліни, опанували рекомендовану літературу та виявили добрі знання додаткової літератури, виставляють **оцінку А**. При цьому оцінку – **100 балів**, як виняток, можуть отримати тільки здобувачі вищої освіти, які, крім відмінних знань за програмою дисципліни, виявили активність у науково-дослідній роботі за тематикою курсу, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях тощо;
- здобувачам вищої освіти, які оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати повні відповіді на теоретичні запитання, проте допустили неточності, опанували рекомендовану літературу та виявили добрі знання додаткової літератури, ставлять **оцінку В**;
- здобувачам вищої освіти, які в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, можуть дати повні відповіді на теоретичні запитання, проте у відповідях допускають несуттєві помилки, опанували рекомендовану літературу та виявили добрі знання додаткової літератури, ставлять **оцінку С**;
- здобувачам вищої освіти, які показали задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні, дають неточні відповіді на теоретичні запитання й допускають помилки, не виявили знань додаткової літератури, ставлять **оцінку D**;
- здобувачам вищої освіти, які виявили мінімально достатній рівень знань із дисципліни, необхідний для продовження навчання, дають неточні та/або часткові відповіді на теоретичні запитання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника та не виявили знань додаткової літератури, ставлять **оцінку E**;
- здобувачі вищої освіти, які не дають відповідей на теоретичні запитання, відповідають тільки частково на окремі питання, не виявляють знань основної та додаткової літератури з предмету, ставлять **оцінку FX**;
- здобувачі вищої освіти, які не дають відповідей на теоретичні запитання, не відповідають на окремі питання, не виявляють знань основної та додаткової літератури з предмету, ставлять **оцінку F**;
- здобувачі вищої освіти, які за результатами вивчення дисципліни отримали незадовільні **оцінки FX** або **F**, повинні додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і при **оцінці FX** повторно перескласти підсумковий контроль, а при **оцінці F** пройти повторний курс вивчення дисципліни зі складанням підсумкового контролю.

Протягом семестру проводиться не менше двох модулів або контрольних робіт або інших видів контролю. Максимальна кількість балів, яка встановлюється для цих видів контролю, а також відповідність оцінок **FX** та **F** у шкалі **ECTS**, у балах та національній шкалі визначається вченими радою факультету або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

**Перелік питань,
що виносяться на екзамен**

ЗАПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Становлення нової української літератури в контексті національного відродження народу.
2. Поняття «нова українська література»: особливості національної літератури. Періодизація.
3. Формування історичної школи в українському літературознавстві як вияв романтизму в науці про літературу.
4. Новаторство стильової моделі романтизму.
5. Сюжетно-образний феномен «Енеїди» І. Котляревського.
6. Елементи просвітительського реалізму в «Енеїді» І. Котляревського.
7. Особливості творення національного характеру в «Енеїді» І. Котляревського.
8. Новаторство І. Котляревського у п'єсі «Наталка Полтавка» та у водевілі «Москаль-чарівник».
9. П'єса І. Котляревського «Наталка Полтавка». Жанр. Просвітництво та сентименталізм у творі.
10. «Москаль-чарівник» І. Котляревського. Жанр. Особливості. Образна сфера.
11. Характер конфлікту і художні особливості драматичних творів І. Котляревського.
12. Побутово-етнографічна драматургія перших десятиліть ХІХ ст.
13. П. Білецький-Носенко – першовідкривач жанру літературної казки.
14. Байкарська спадщина П. Гулака-Артемовського.
15. Жанрові і стильові особливості творчості Г. Квітки-Основ'яненка. Характер моделювання жіночих образів у повістевій спадщині Г. Квітки-Основ'яненка («Маруся», «Козир-дівка», «Сердешна Оксана»).
16. «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка. Жанр. Новаторство. Образна система. Фольклорні елементи.
17. Аналіз оповідання Г. Квітки-Основ'яненка «Салдацький патрет». Полемічна спрямованість проти шовіністичних випадів щодо української мови та літератури. Композиція. Фольклорний колорит.
18. «Конотопська відьма» Г. Квітки-Основ'яненка. Жанр. Сатиричне змалювання верхівки українського суспільства ХVІІІ ст. Реалізація художнього прийому «бий у минулому сучасне».
19. М. Гоголь і українська літературна традиція. Художня ідея повісті «Тарас Бульба».
20. Розвиток жанру байки в історії української літератури. Байкарська спадщина Є. Гребінки. Особливості поетики байок письменника.
21. Роман Є. Гребінки «Чайковський». Риси романтизму та реалізму. Елементи фольклору. Образна сфера.
22. Аналіз повісті Є. Гребінки «Ніжинський полковник Золотаренко». Проблематика, образна сфера, стиль.
23. Український романтизм як літературно-естетичне явище. Періодизація.
24. Тематично-стильові течії українського романтизму.
25. Жанрове розмаїття української романтичної поезії.
26. Літературна діяльність «Руської трійці».
27. Новаторство М. Костомарова-драматурга. Тема «батьків і дітей» у драмі М. Костомарова «Сава Чалий». Своєрідність трактування образів.

28. Драматична спадщина М. Костомарова. Аналіз романтичної віршової трагедії «Переяславська ніч».
29. Романтична поезія М. Костомарова. Тематика. Поетика. Аналіз балад «Пан Шульпіка», «Брат з сестрою», «Ластівка» та ін.
30. Балада у творчості Л. Боровиковського. Аналіз балад «Маруся», «Чарівниця», «Вивідка». Зв'язок з українським фольклором. Особливості поетики.
31. Лірика Л. Боровиковського. Провідні мотиви. Особливості поетики. Аналіз поезій «Бандурист», «Козак», «Волох».
32. Лірика А. Метлинського. Провідні мотиви. Особливості поетики. Аналіз поезій «Спмс», «Чарка». «Степ».
33. Поетичний світ В. Забіли. Аналіз поезій «Соловей», «Гуде вітер вельми в полі», «Сирота», «Кохання», «Туга серця».
34. Художня спадщина М. Шашкевича. Аналіз творів «Слово до чителей руського языка», «Згадка», «О Наливайку», «Веснівка».
35. Творчість Я. Головацького. Аналіз творів «Два віночка», «Весна», «Туга за родиною» та ін.
36. Літературна спадщина І. Вагилевича. Аналіз балад «Мадей» та «Жулин і калина».
37. Ідейно-естетичне значення альманаху «Русалка Дністровая». Композиція. Історія видання.
38. Характер періодизації творчості Т. Шевченка (за І. Франком).
39. Особливості історіософської концепції Т. Шевченка. Свобода як філософська основа поеми Т. Шевченка «Сон».
40. Історичні поезії Т. Шевченка раннього періоду творчості.
41. Героїко-історична епопея «Гайдамаки» Т. Шевченка.
42. Історико-побутова драма «Назар Стодоля» Т. Шевченка.
43. Політична сатира Т. Шевченка періоду «трьох літ».
44. Соціально-побутові поеми Т. Шевченка періоду «трьох літ».
45. Мотиви циклу поезій Т. Шевченка «В казематі».
46. Автобіографічна лірика Т. Шевченка періоду заслання.
47. Соціально-побутові поеми Т. Шевченка періоду заслання.
48. Автобіографічний характер повісті Т. Шевченка «Художник».
49. Порівняльний аналіз однойменних поем і повістей Т. Шевченка.
50. Проблематика повісті «Близнець» Т. Шевченка.
51. Ідейно-художній аналіз повісті «Музикант» Т. Шевченка.
52. Антицарське спрямування поем Т. Шевченка «Неофіти» та «Юродивий».
53. Політична сатира останнього періоду творчості Т. Шевченка.
54. Інтимна лірика останнього періоду творчості Т. Шевченка.
55. Поема «Марія» як вершина розвитку антропософії Т. Шевченка.

**Тестові завдання до екзамену
з курсу «Історія української літератури I половини XIX століття»**

I ВАРІАНТ

1. **Про який твір йде мова: «Перший твір нової української літератури»?**
 - а) «Енеїда» І. Котляревського;
 - б) «Гайдамаки» Т. Шевченка;
 - в) «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка.
2. **Жанр твору Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся»:**
 - а) сентиментально-реалістична повість;
 - б) соціально-побутова повість;
 - в) соціально-психологічна повість;
 - г) побутово-етологічна повість.
3. **На яке свято Маруся знов зустріла Василя (повість «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка)?**
 - а) на Покрову;
 - б) на Різдво;
 - в) на Великдень;
 - г) на Новий рік.
4. **Жанр «Наталки Полтавки» і «Москаля-чарівника» у визначенні І. Котляревського?**
 - а) комедії;
 - б) малоросійські опери;
 - в) трагедії;
 - г) соціально-побутові драми.
5. **Хто із героїв драми «Наталка полтавка» І. Котляревського радить «твердо пам'ятувати, що насильно милим не будеш»?**
 - а) Микола;
 - б) Петро;
 - в) Возний;
 - г) Терпилиха.
6. **Основний жанр ліричної поезії, характерний для поетів-романтиків:**
 - а) балада;
 - б) романс;
 - в) пісня;
 - г) елегія.
7. **Жанр твору П. Гулака-Артемівського «Пан та Собака»:**
 - а) байка-казка;
 - б) власне байка;
 - в) байка-приказка;
 - г) байка-прибаютка.

8. Який із творів Г. Квітки-Основ'яненка випадає із логічного ряду: «Конотопська відьма», «Сватання на Гончарівці», «Шельменко-денщик», «Приїждий из столицы, или Суматоха в уездном городе», «Шельменко – волостной писарь», «Дворянские выборы»?
- а) «Сватання на Гончарівці»;
 - б) «Шельменко-денщик»;
 - в) «Конотопська відьма»;
 - г) «Дворянские выборы».
9. Новела «Олена» М. Шашкевича мала підзаголовок:
- а) казка;
 - б) поема;
 - в) історія;
 - г) быль.
10. Як звали конотопського сотника (повість «Конотопська відьма» Г. Квітки-Основ'яненка)?
- а) Микита Уласович Забрюха;
 - б) Прокіп Ригорович Пістряк;
 - в) Трохим Іванович Халявський;
 - г) Іван Семенович Уласенко.
11. Ім'я якого письменника випадає із логічного ряду: І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, Є. Гребінка, П. Гулак-Артемівський, Т. Шевченко?
- а) П. Гулак-Артемівський;
 - б) Т. Шевченко.
 - в) І. Котляревський;
 - г) Г. Квітка-Основ'яненко.
12. Який твір Т. Шевченка випадає із логічного ряду: «Сон», «Кавказ», «Єретик», «Великий льох», «Марія», «І мертвим, і живим...»?
- а) «Марія»;
 - б) «Великий льох»;
 - в) «Сон»;
 - г) «І мертвим, і живим...».
13. Прийом «езопової мови» Т. Шевченко використав у творі:
- а) «Великий льох»;
 - б) «Сон»;
 - в) «За байраком байрак...»;
 - г) «Кавказ».
14. Жанр твору Т. Шевченка «І мертвим, і живим...»:
- а) містерія;
 - б) послання;
 - в) комедія;
 - г) посвята.
15. Кому присвячена поема Т. Шевченка «Мар'яна-черниця»?
- а) Ганні Закревський;
 - б) Оксані Коваленко;
 - в) Ликері Полусмак;
 - г) Катерині Піуновій.

16. В який період творчості Т. Шевченко написав поему «Єретик»?

- а) ранній період;
- б) період «трьох літ»;
- в) останній період творчості;
- г) період заслання.

17. Жанр твору Т. Шевченка «Наймичка»:

- а) ліро-епічна, драматична поема;
- б) ліро-епічна, побутово-етологічна, героїчна поема;
- в) ліро-епічна, трагедійна поема, де конфлікт має соціальне підґрунтя;
- г) ліро-епічна, соціально-побутова поема.

18. «Стоїть в селі Суботові...» – це:

- а) фрагмент твору «Великий льох»;
- б) окремий твір;
- в) розділ із поеми «Гайдамаки»;
- г) розділ із поеми «Сон».

19. Скільки типових балад виділяємо у творчості Т. Шевченка?

- а) дев'ять;
- б) десять;
- в) вісім;
- г) чотири.

20. Жанр твору Т. Шевченка «Сон (У всякого своя доля...)»:

- а) політична поема-містерія;
- б) лірично-сатиричний монолог;
- в) послання;
- г) ліричний памфлет.

21. З якого твору Т. Шевченка рядки:

*У нашім краї на землі
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим*

- а) «Юродивий»;
- б) «І знов мені не привезла...»;
- в) «Зацвіла в долині...»;
- г) «У нашім раї на землі...».

22. З якого твору Т. Шевченка рядки:

*Якби ви вчилися так, як треба,
То й мудрість би була своя.
А то залізете на небо:
«І ми не ми, і я не я...»*

- а) «Єретик»;
- б) «Сон»;
- в) «Кавказ»;
- г) «І мертвим, і живим...».

23. З якого твору Т. Шевченка рядки:

*Не дуріте самі себе,
Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь.
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає.*

- а) «Сон»;
- б) «Кавказ»;
- в) «І мертвим, і живим...»;
- г) «Єретик».

24. З якого твору Т. Шевченка рядки:

*Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине...
От же, люде, наша слава,
Слава України!*

- а) «До Основ'яненка»;
- б) «Великий льох»;
- в) «І мертвим, і живим...»;
- г) «Єретик».

25. Який художній засіб використано у наведених рядках:

*Рече та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма («Причинна»).*

- а) порівняння;
- б) перифраз;
- в) персоніфікація;
- г) алітерація;
- г) гіпербола.

26. Який художній засіб використано у наведених рядках:

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі («І Архімед, і Галілей...»).*

- а) порівняння;
- б) перифраз;
- в) метафора;
- г) синекдоха;
- г) метонімія.

**Тестові завдання до екзамену
з курсу «Історія української літератури I половини XIX століття»
II ВАРІАНТ**

1. **Період нової української літератури починається з:**
 - а) 1840 року – виходу «Кобзаря» Т. Шевченка;
 - б) 1798 року – виходу трьох частин «Енеїди» І. Котляревського;
 - в) 1842 року – повного видання «Енеїди» І. Котляревського.
2. **Жанр твору «Конотопська відьма» Г. Квітки-Основ'яненка:**
 - а) бурлескно-реалістична повість;
 - б) сентиментально-реалістична повість;
 - в) соціально-побутова повість;
 - г) соціально-психологічна повість.
3. **Хто з героїв повісті «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка говорить: «...чоловікові треба трудитися до самої смерті»?**
 - а) Настя;
 - б) автор;
 - в) Наум;
 - г) Маруся.
4. **Жанр твору «Очи черные» Є. Гребінки:**
 - а) елегія;
 - б) романс;
 - в) пісня;
 - г) балада.
5. **Наталка з драми «Натала Полтавка» І. Котляревського «дівка проста, не красива...»:**
 - а) не спесива;
 - б) горда;
 - в) чесного роду;
 - г) з добрим серцем.
6. **Основна ознака байки як літературного жанру:**
 - а) казковість;
 - б) алегорія;
 - в) фантастичність;
 - г) реалістичність.
7. **Жанр твору П. Гулака-Артемівського «Рибалка»:**
 - а) елегія;
 - б) байка;
 - в) балада;
 - г) сонет.
8. **Який твір П. Гулака-Артемівського випадає із логічного ряду: «Пан та Собака», «Солопій та Хівря, або Горох при дорозі», «Тюхтій та Чванько», «Цікавий і Мовчун», «Рибалка»?**
 - а) «Солопій та Хівря, або Горох при дорозі»;
 - б) «Тюхтій та Чванько»;
 - в) «Пан та Собака»;
 - г) «Рибалка»

9. *Вірш В. Забіли, покладений на музику М. Глінкою, що став народною піснею:*
- а) «Соловей»;
 - б) «Пісня»;
 - в) «Повіяли вітри буйні».
10. *Місто, де було видано альманах «Русалка Дністровая»:*
- а) Київ;
 - б) Львів;
 - в) Петербург;
 - г) Орина.
11. *Ім'я якого письменника випадає із логічного ряду: І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, Є. Гребінка, П. Гулак-Артемівський, Т. Шевченко?*
- а) І. Котляревський;
 - б) Г. Квітка-Основ'яненко;
 - в) П. Гулак-Артемівський;
 - г) Т. Шевченко.
12. *Який твір Т. Шевченка випадає із логічного ряду: «Відьма», «Катерина», «Марина», «Єретик», «Сова», «Наймичка», «Причинна»?*
- а) «Єретик»;
 - б) «Відьма»;
 - в) «Наймичка»;
 - г) «Причинна».
13. *Вперше ідею слов'янської єдності Т. Шевченко проголосив у поемі:*
- а) «Кавказ»;
 - б) «Єретик»;
 - в) «Гайдамаки»;
 - г) «Великий льох».
14. *Жанр твору Т. Шевченка «Назар Стодоля»:*
- а) комедія;
 - б) трагедія;
 - в) драма;
 - г) трагікомедія.
15. *Поема «Катерина» Т Шевченка присвячена:*
- а) В. Григоровичу;
 - б) В. Жуковському;
 - в) К. Брюллову;
 - г) Варварі Рєпніній.
16. *Поема Т. Шевченка, в якій немає епічного начала:*
- а) «Сон»;
 - б) «Кавказ»;
 - в) «Гайдамаки»;
 - г) «Єретик».
17. *Жанр твору «Причинна» Т. Шевченка:*
- а) поема;
 - б) казка;
 - в) балада;
 - г) поезія.

18. Кому Т. Шевченко присвятив поему «Кавказ»?

- а) В. Жуковському;
- б) Якову де Бальмену;
- в) Шафарикові;
- г) М. Гоголю.

19. До циклу «В казематі» Т. Шевченка увійшло:

- а) 9 поезій;
- б) 13 поезій;
- в) 12 поезій;
- г) 16 поезій.

20. Жанр твору Т. Шевченка «Великий льох»:

- а) політична поема-містерія;
- б) лірично-сатиричний монолог;
- в) послання;
- г) ліричний памфлет.

21. З якого твору Т. Шевченка рядки:

*І на оновленій землі
Врага не буде, супостата.
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі.*

- а) «Подражаніє Сербському...»;
- б) «Ой діброво... темний гаю!»;
- в) «Подражаніє Едуарду Сові...»;
- г) «І Архімед, і Галілей...».

22. З якого твору Т. Шевченка рядки:

*Доборолась Україна
До самого краю.
Гірше ляха свої діти
Її розпинають.*

- а) «Сон»;
- б) «Кавказ»;
- в) «І мертвим, і живим...»;
- г) «Єретик».

23. З якого твору Т. Шевченка рядки:

*Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля.
І неситий не виоре
На дні моря поле
Не скує душі живої
І слова живого.*

- а) «Сон»;
- б) «Кавказ»;
- в) «І мертвим, і живим...»;
- г) «Єретик».

24. З якого твору Т. Шевченка рядки:

*Схаменіться! Будьте люди,
Бо лихо вам буде.
Розкуються незабаром
Заковані люде...*

- а) «Сон»;
- б) «Великий льох»;
- в) «І мертвим, і живим...»;
- г) «Сретик».

25. Який художній засіб використано у наведених рядках:

*Гомоніла Україна,
Довго гомоніла.
Довго, довго кров степами
Текла-червоніла. («Гайдамаки»).*

- а) порівняння;
- б) перифраз;
- в) метафора;
- г) синекдоха;
- г) метонімія.

26. Який художній засіб використано у наведених рядках:

*А Ярема – страшно глянуть –
По три, по чотири
Так і кладе («Гайдамаки»).*

- а) порівняння;
- б) перифраз;
- в) метафора;
- г) гіпербола;
- г) метонімія.

**Критерії оцінювання тестових завдань до екзамену
з курсу «Історія української літератури I половини XIX століття»**

Кількість правильних відповідей	ЄКТС	100-бальна система	Національна система	Критерії оцінювання
23-26	A	90-100 б.	відмінно	Тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді. За кожну правильну відповідь – 1 бал, всього – 26 балів.
20-22	B	83-89 б.	добре	
18-19	C	74-81 б.		
15-17	D	64-73 б.	задовільно	
12-14	E	60-63 б.		
9-11	FX	35-59 б.	незадовільно	
1-9	F	1-34 б.		

**Орієнтовна тематика
курсівих робіт
та методичні рекомендації
до їх виконання**

Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Народний гротеск в «Енеїді» І. Котляревського.
2. Просвітительська основа драматургії І. Котляревського.
3. Елементи психологізму в повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Сердешна Оксана».
4. Естетика трагізму в повісті Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся».
5. Естетика народності в повістях Г. Квітки-Основ'яненка «Маруся» та «Сердешна Оксана».
6. Ідейно-художні особливості повісті «Божі діти» Г. Квітки-Основ'яненка.
7. Особливості іронії в сатиричному романі Г. Квітки-Основ'яненка «Пан Халявський».
8. Індивідуалізація героїв у повісті Є. Гребінки «Приключення синей ассигнации».
9. Типи романтичного героя у творчості М. Шашкевича.
10. Концепція особистості в ліриці М. Шашкевича.
11. Особливості психологічного паралелізму в поезії романтиків Харківської школи.
12. Естетика трагізму в поезії А. Метлинського.
13. Античні мотиви а поезії М. Костомарова.
14. Естетика трагізму в драматургії М. Костомарова.
15. Людина і світ в поезії М. Петренка.
16. Ідея християнського братолюбства в українській романтичній поезії.
17. Елементи драматизму в українській романтичній баладі.
18. Кордоцентризм української романтичної поезії.
19. Категорія історичної пам'яті в поетичній творчості українських романтиків.
20. Постать Б. Хмельницького в художньому осмисленні Г. Сковороди, М. Костомарова, Т. Шевченка.
21. Громадянська течія романтизму в ранній творчості Т. Шевченка.
22. Народна символіка в ранній творчості Т. Шевченка.
23. Елементи гротеску в творчості Т. Шевченка періоду «трьох літ».
24. Типологія образу Марії (Євангеліє, «Марія» Т. Шевченка, «Марія» У. Самчука).
25. Екзистенційна проблематика прози Т. Шевченка.
26. Бінарні образи у творчості Т. Шевченка.
27. Міфотворча основа поезії Т. Шевченка.
28. Філософія природи в поезії Т. Шевченка.
29. Ідейно-художнє переосмислення постаті Т. Шевченка в поезії Б. Лепкого.
30. Шевченківські мотиви в романі У. Самчука «Гори говорять!».

Методичні рекомендації для написання курсових робіт

Науково-дослідна робота є важливою складовою підготовки кваліфікованих фахівців-філологів у Херсонському державному університеті. Важливим напрямком науково-дослідної роботи в межах навчально-виховного процесу є написання і захист курсових робіт.

Курсова робота – це самостійне, навчально-наукове дослідження студента. У процесі написання роботи під керівництвом викладачів кафедри студенти опановують методи та набувають вміння проведення наукового дослідження. Написання курсової роботи має допомогти формуванню творчого мислення студента, перевірити навички збирання, аналізу та інтерпретації джерел й літератури, вміння формулювати висновки та пропозиції.

Успішне проведення наукового дослідження та написання курсових робіт залежить від чіткого дотримання основних вимог, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, її змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також їх оформлення.

При оцінюванні курсові роботи комісія враховує дотримання вимог оформлення роботи, якість самого наукового дослідження, його наукову новизну, вміння захистити сформульовані положення та висновки.

Роботи оформлені з порушенням державних стандартів і встановлених вимог можуть бути недопущені до захисту. Невідповідність в оформленні курсової роботи може суттєво вплинути на остаточну оцінку роботи.

Дотримання студентом усіх вимог до оформлення курсової роботи сприяє вихованню в нього належного стилю роботи, виховує вимогливість до себе, прищеплює певні навички до ведення наукового дослідження, що буде йому корисним у роботі над дипломною роботою і дисертацією.

ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Перед початком виконання курсової роботи студент має ознайомитись з основними вимогами щодо написання курсових робіт. Крім цього кожен етап виконання курсової роботи має узгоджуватись з науковим керівником.

Для раціонального використання часу при написанні курсової роботи слід дотримуватись такого **алгоритму**:

- вибір теми;
- визначення об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження;
- підбір, аналіз джерел та літератури з теми;
- складання попереднього плану;
- написання вступу;

- встановлення фактів та їх узгодження;
- формулювання висновків і рекомендацій;
- оформлення списку використаних джерел та додатків;
- написання основного тексту роботи;
- підготовка до захисту курсової роботи.

У сучасній методології прийнято виділяти такі **етапи** наукового дослідження:

1. Підготовчий етап.
2. Інформаційний етап.
3. Етап реконструкції.
4. Аналітичний етап.
5. Наративний етап.

Підготовчий етап розпочинається з вибору **теми**. Тему курсової роботи студенти обирають самостійно із запропонованого кафедрою переліку. Темі відповідають тематиці наукових досліджень кафедри.

Після визначення теми дослідження має бути обґрунтовано дослідницьке завдання. Тобто визначено об'єкт та предмет дослідження.

При роботі з науковою літературою та документами студентам рекомендується робити нотатки. Нотатки виконують на окремих картках. Картки дозволяють створити робочу картотеку, яку досить легко поповнювати і контролювати. Картки робочої картотеки використовують для складання списку літератури, тому бібліографічні описи на картках мають бути повними, відповідати вимогам стандарту.

Починаючи дослідження варто познайомитись з найновішою літературою з даної теми. Новіші праці, як правило, є повнішими і точнішими. Крім того дослідження теми варто починати з узагальнюючих праць, які дозволять охопити проблемне поле дослідження, а відповідно більш чітко окреслити проблемні позиції, які потребують вирішення.

Будь-яке дослідження ґрунтується на працях попередників. Тому проблема цитування та узагальнення посідає важливе місце при роботі з джерелами. При виконанні дослівних виписок, які пізніше в тексті можуть стати цитатами, потрібно бути особливо обережними. Переписувати потрібно дослівно, включно з помилками і знаками пунктуації. Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне.

Цитуючи, ми повинні дотримуватися кількох формальних правил:

1. Цитата повинна бути дослівною;
2. Цитата не повинна бути надто довгою;
3. Цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у примітці;

4. Вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою...;

5. Пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках - [];

6. Цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Робота перенасичена посиланнями, запозиченнями зі статей, підручників, монографій не може бути позитивно оціненою. Курсова робота повинна бути написана гарною літературною мовою. Курсова робота, в якій буде виявлено ознаки плагіату знімається з розгляду, а її авторові виставляється оцінка “не задовільно”.

Курсова робота складається з таких частин:

1. Вступ.
2. Основна частина (поділяється на кілька розділів).
3. Висновки.
4. Список використаної літератури.
5. Додатки (у разі потреби).

Очікуваний обсяг тексту курсової роботи - 20-25 сторінок (без наукового апарату). В облікований обсяг роботи не включають список використаних джерел та додатки.

План курсової роботи обов'язково повинен бути погоджений з науковим керівником ще до початку роботи над її текстом.

Після остаточного узгодження чернетки з керівником можна оформляти чистовий варіант.

Перед тим як друкувати з чернетки курсову роботу, її слід старанно ще раз перевірити, уточнити назви розділів, підрозділів, послідовність розміщення матеріалу, звірити цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань висновків та рекомендацій.

Титульний аркуш. Він є основним елементом будь-якої наукової роботи – курсової, дипломної чи дисертаційної. З титульного аркуша починається нумерація сторінок, хоча номер сторінки на ньому не проставляється. У курсових роботах зазначають повну назву навчального закладу та його відомчу підпорядкованість, факультет, кафедру, на якій виконана робота, назву роботи, дані про студента та наукового керівника, місто та рік подання роботи до захисту.

Зміст. Він відповідає планові роботи, про який йшлося вище. Єдиною відмінністю є зазначення номерів сторінок. Вказується лише номер початкової сторінки пункту плану (Додаток 2).

Вступ. Завдання вступної частини – зорієнтувати читача у тематиці праці, представити тему роботи і дослідницьке завдання, пояснити, чим важливе або цікаве є звернення до конкретної теми, а також змалювати ширший історичний, суспільний чи інтелектуальний контекст, до якого належить явище що розглядається. Тому вступ має включати в себе такі компоненти: **актуальність** (чому тема є цікавою для дослідження), об’єкт дослідження (1 речення), **предмет дослідження** (1 речення), **ступінь наукової розробки теми** (хто досліджував цю проблематику, яких результатів досяг, що залишилось не вивченим), **мета дослідження** (1 речення), **завдання дослідження, методи дослідження, структура роботи** (вступ, кількість розділів, висновки, список джерел та літератури (кількість найменувань), загальна кількість сторінок в роботі). Рекомендований обсяг вступу - до 3 сторінок.

Основна частина роботи складається з розділів та підрозділів. Завдання розділів основної частини – переконливо довести та проілюструвати головну думку автора. В основній частині автор послідовно та переконливо викладає факти, аргументи та докази, які він отримав опрацювавши відповідний масив джерел та літератури. Кожен розділ має починатись з передмови, де актуалізуються завдання дослідження, які будуть вирішені в цьому розділі. Наприкінці розділу потрібно сформулювати висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

Висновок має містити результати проведеного дослідження. В висновку зазначаються питання, які потребують подальшого дослідження, визначаються орієнтири на майбутнє. Дуже небажано в висновках викладати нові факти, ідеї та аргументи, які відсутні в основній частині роботи. Висновок - це нагода наголосити на тому, що вже було сказано в основній частині роботи. Дуже важливо, щоб висновки відповідали поставленим завданням. Обсяг висновків не повинен перевищувати 1-2 сторінки. Наукове дослідження завершується списком використаної літератури. Ця структурна частина наукового дослідження має назву “**Список використаних джерел**”.

Завдання
для передбачених робочим планом
контрольних робіт студентів
заочної форми навчання

1. Етапи становлення і розвитку нової української літератури.
2. Сюжетно-образний феномен «Енеїди» І. Котляревського.
3. П'єса І. Котляревського «Наталка Полтавка». Жанр. Просвітництво та сентименталізм у творі.
4. «Москаль-чарівник» І. Котляревського. Жанр. Образна сфера.
5. «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка. Жанр. Новаторство. Образна система. Фольклорні елементи.
6. «Конотопська відьма» Г. Квітки-Основ'яненка. Жанр. Сатиричне змалювання верхівки українського суспільства XVIII ст. Реалізація художнього прийому «бий у минулому сучасне».
7. Розвиток жанру байки в історії української літератури. Байкарська спадщина Є. Гребінки. Особливості поетики байок письменника.
8. Роман Є. Гребінки «Чайковський». Риси романтизму та реалізму. Елементи фольклору. Образна сфера.
9. Новаторство М. Костомарова-драматурга. Тема «батьків і дітей» у драмі М. Костомарова «Сава Чалий». Своєрідність трактування образів.
10. Драматична спадщина М. Костомарова. Аналіз романтичної віршової трагедії «Переяславська ніч».
11. Балада у творчості Л. Боровиковського. Аналіз балад «Маруся», «Чарівниця», «Вивідка». Зв'язок з українським фольклором.
12. Лірика А. Метлинського. Провідні мотиви. Особливості поетики. Аналіз поезій «Спмс», «Чарка». «Степ».
13. Поетичний світ В. Забіли. Аналіз поезій «Соловей», «Гуде вітер вельми в полі», «Сирота», «Кохання», «Туга серця».
14. Художня спадщина М. Шашкевича. Аналіз творів «Слово до читателів руського язика», «Згадка», «О Наливайку», «Веснівка».
15. Ідейно-естетичне значення альманаху «Русалка Дністровая». Композиція. Історія видання.
16. Характер періодизації творчості Т. Шевченка (за І. Франком).
17. Історичні поезії Т. Шевченка раннього періоду творчості.
18. Героїко-історична епопея «Гайдамаки» Т. Шевченка.
19. Історико-побутова драма «Назар Стодоля» Т. Шевченка.
20. Політична сатира Т. Шевченка періоду «трьох літ».
21. Мотиви циклу поезій Т. Шевченка «В казематі».
22. Соціально-побутові поеми Т. Шевченка періоду заслання.
23. Автобіографічний характер повісті Т. Шевченка «Художник».
24. Антицарське спрямування поем Т. Шевченка «Неофіти» та «Юродивий».
25. Політична сатира останнього періоду творчості Т. Шевченка.
56. Поема «Марія» як вершина розвитку антропософії Т. Шевченка.

**Перелік
навчально-методичних посібників,
технічних засобів навчання тощо**

**Інформаційні матеріали бібліотеки
по забезпеченню
навчальними підручниками
(посібниками) з дисципліни.**

1. Боровиковський Л. Повне зібрання творів : Балади. Пісні. Думи. Байки й прибаютки. Приказки та загадки. Твори й переклади рос. мовою. Листи / упоряд. С.А. Крижанівський, прим. С.А. Крижанівський, упоряд. П.П. Ротач, прим. П.П. Ротач. Київ : Наукова думка, 1967. 280 с.
2. Вагилевич І. Твори / упоряд. Є. Шморгун, вступ. ст. Р.Д. Васишин, худож. В. Сергійчук. Рівне : Азалія, 2006. 368 с.
3. Гоголь М. Вечори на хуторі біля Диканьки / упоряд. В.Я Звиняцковський, іл. С.Г. Якутович, голов. ред. С.В. Головка. Київ : Либідь, 2008. 488 с.
4. Гоголь М. Повісті / мал. О.Д. Ківшенко, мал. В.Є. Маковський, мал. П.М. Боклевський, ред. А.М. Невежина. Харків : Прапор, 2007. 416 с.
5. Гоголь М. Тарас Бульба : повість : пер. з рос./ іл. В.І. Лопата. Київ : Владослов, 2006. 128 с.
6. Гоголь М.Всі повісті / упоряд. В.Я. Звиняцковський, мал. С. Якутович, голов. ред. С. Головка. Київ : Либідь, 2008. 544 с.
7. Гребінка Є. Байки. Поезії / передм. С.Д. Зубков, іл. Г.С. Зубковський. Київ : Дніпро, 1990. 246 с.
8. Гребінка Є. Вибране. Донецьк : Донбас, 2007. 182 с.
9. Гребінка Є. Чайковський : роман та повісті / пер. Д. Бобирь. Київ : Дніпро, 1966. 513 с.
10. Гулак-Артемівський П. Поезії / укл. Б.А. Деркач, худож. оформ. Г.С. Зубковський. Київ : Дніпро, 1989. 261 с.
11. Гулак-Артемівський П. Твори / укл. І.Я. Айзеншток, іл. Г.М. Романова. Київ : Дніпро, 1964. 271 с.
12. І прадіди в струнах бандури живуть : українська романтична поезія першої половини ХІХ століття : для серед. та ст. шк. віку / іл. П. Ткаченко. Київ : Вечелка, 1991. 239 с.
13. Квітка-Основ'яненко Г. Вибрані твори / уклад. О. Борзенко. Харків : Прапор, 2008. 480 с.
14. Квітка-Основ'яненко Г. Конотопська відьма / худож. С.Ю. Донець, ред.-уклад. С.М. Заготова. Донецьк : БАО, 2008. 416 с.
15. Котляревський І. Енеїда / іл. І. Будза, передм. Є.К. Нахлік, ред. О.З. Лебедева-Гулей. Київ : Книга, 2008. 384 с.
16. Котляревський І. Енеїда / передм. О.В. Ковалевський. Харків : Прапор, 2004. 270 с.
17. Котляревський І. Повне зібрання творів / ред. Є.С. Шабліовський. Київ : Наукова думка, 1969. 510 с.
18. Котляревський І. Твори / вступ. сл. Є.П. Кирилук, ред. М.В. Сидоренко, худ. А.Д. Базилевич. Київ : Держлітвидав УРСР, 1963. 349 с.
19. Письменники Західної України 30-50-х років ХІХ ст. Київ : Дніпро, 1965. 643 с.
20. Український водевіль / передм. П.П. Перепелиця. Київ : Мистецтво, 1965. 169 с.
21. Українські поети-романтики 20-40-х років ХІХ ст. : збірник / вступ. ст. І.Я. Айзеншток. Київ : Дніпро, 1968. 635 с.

22. Українські поети-романтики : поетичні твори / прим. М.Л. Гончарук, ред. М.Т. Яценко. Київ : Наукова думка, 1987. 588 с.
23. Шашкевич М. Твори / упоряд. М.Й. Шалата, худож. В.С. Василенко. Київ : Дніпро, 1982. 367 с.
24. Шевченко Т. Повне зібрання творів : у 12 т. Т.1 : Поезія : 1837-1847 / ред. В.С. Бородин. Київ : Наукова думка, 2001. 781 с.
25. Шевченко Т. Повне зібрання творів : у 12 т. Т.2 : Поезія : 1847-1861 / ред. В.С. Бородин. Київ : Наукова думка, 2001. 781 с.
26. Шевченко Т. Повне зібрання творів : у 12 т. Т.3 : Драматичні твори. Повісті / упоряд. В.П. Мовчанюк, ред. Н. Чамата. Київ : Наукова думка, 2001. 592 с.
27. Шевченко Т. Повне зібрання творів : у 12 т. Т.4 : Повісті / уклад. К.М. Секарева, уклад. В.О. Судак, ред. В.Л. Смілянська. Київ : Наукова думка, 2001. 600 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут літератури ім. Т.Шевченка: <http://www.ilnan.gov.ua/index.htm>
2. Національна спілка письменників України: <http://www.nspu.org.ua>
3. Українська література: електронна бібліотека: <http://www.ukrlit.com.ua>
4. Енциклопедія української літератури: <http://www/proza.cjm/ua>
5. Українська бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>
6. EXLIBRIS – українська електронна бібліотека: <http://ukrlib.com>
7. Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка: <http://www.philology.Kiev.ua>
8. Український лінгвістичний портал: <http://www1.ulif.org.ua/ulif/>
9. Тестові Інтернет-портали: www.ets.org; www.testportal.com.ua
10. <http://www.ukr-in-school.edu-ua.net> – українська мова і література в школі науково-методичний журнал електронна версія.
11. Українська бібліотека «Джерело»: <http://ukrlib.com>